...ОРНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

46-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

...эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 178 (12082)
1969 оной августын 1.
пятница

Сэн 2 мүнгэн

ТҮРҮҮ ЗЭРГЭДЭ

Улаан Тугай орденто һаалишан Цыпилма Гармажаповна Шодоева гансахан «Дружба» колхоз доторoo бэшэ, мүн бүхы аймаг соогоо жэлһээ жэлдэ түрүү зэргэдэ ябадаг, ниитын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаададаг. Энэ жэлэйшье түрүүшын хахадай дүнгөөр Цыпилма Гармажаповна эрхимлэбэ.

Дүршэл шадабари, зориг хэшээл ехэтэй энэ һаалишан үнгэрһэн 6 һарын туршада 16 205 литр һү һаагаа гэхэ гү, али үнеэн бүриһөө 1350 литр һү абажа шадаа. Ажалай амжалтаа түйлаһанайнгаа түлөө түрүү һаалишан дамжуулгын вымпелдэ хүртэжэ, Москва хото ошожо, ВДНХ хараха путевкоор шагнагдаа. Июнь һарада һү һааха түсэбөө дүүргэхэдэнь һаалишанда 50 түхэриг шан барюулагдаа.

И. КУРТОШИН.

Бэшүүр.

РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ СЕССИ

ХҮН ТУШАА АНХАРАЛ ОРОЛДОЛГО—ГОЛ ШУХАЛА ЗОРИЛГО

...й долоодохи зарлалай Верховно Соведэй табадахи ...ин Ехэ ордон соо июлиин 30-да хүдэлмэрөө үргэл-...

...И. Воронов, А. Я. Пельше, Д. С. Полянский, М. А. ...В. Андропов, Д. Ф. Устинов, К. Ф. Катушев, Ф. Д. ...Н. Пономарев, М. С. Соломенцев гэгшэд зал соо байг...ааp угтагдан ерэжэ, сессиин хүдэлмэридэ хабаа-...

...эй городуудые, хүдэлмэришэнэй тосхонуудые, хүдөө... газарнуудые бүри болбосон түхэлтэй болгохо, тэдэ... ...хын тула совет ба ажахын зургаануудай дүүр...уул тухай» гэһэн РСФСР-эй Министрнүүдэй Сове...ын орлогшо В. А. Демченкын элидхэлые зүбшэн ...седани эхилээ.

...томо түб—Новокузнецкын ажалай алдарта зам ту-...тан хүн зонтой энэ городой ажалшадай хэрэг болон ...тухай КПСС-эй Новокузнецкэ горкомой нэгэдэхи ...И. Онушко хэлээ. Мүнөө Новокузнецкын металлург-...1913 ондо хаанта Россин үйлэдбэрилэн гаргадаг бай-...булад, прокадһаа үлүү ехэ хэмжээтэй продукци ...гаргана. Промышленностиин ургахатай хамта город ...болбосон түхэлтэй болоно. Энэ табан жэлэй үнгэр-... ...болбосон зохид гэр байрануудай фонд 560 мянган ...етрээр дээшэлээ. Гостиница, ажаһуудалай хэрэглэмжэ ...ан, циркын барилга үргэн дэлисэтэйгээр ябуулагда-... Депутадууд болон депутадуудай соведүүд эдэ бүхы ...хэрэгүүдые үүсхэнэ.

...най һаала ехэ, зүгөөр дутуу дундануудшье бии ...гшэ тэмдэглээ.

...рбан жэлэй турша соо артелиин мүнгэн зөөри 1,3 ...гээд Пермскэ областиин Кунгурска районой Ле-...тэ колхозой түрүүлэгшэ, депутат И. П. Култышев ...сагай хугасаа соо социально-культурна болон ажа-...эмхи зургаануудые барилгада 1,5 миллион түхэ-...гдаа, 536 үхибүүдэй һураха дунда һургуули, пио-...ерь, столово, хамтын байра баригдажа, стадион, 2 ...ожо байнхай. Манай колхоздо туршалгын комп-...та хэхэ гэһэн шиидхэбэри РСФСР-эй Госстрой гар-... шиидхэбэринь бодото дээрээ бэелүүлэгдэжэ ...дээрэ Ленск тосхоной түб буусада барилга эр-...тно-сметнэ документаци табигдажа байнхай.

...һуурин газарнуудые бүри түргэнөөр болбосон ту-...ходо нүлөөлхэ хэдэ хэдэн дурадхалнуудые И. П. Култышев оруулаа. Жэшээлхэдэ, колхоз болон совхозуудые барилгын материалнууд болон техникээр түбэй газарһаа сэхэ хангаха хэрэг эмхидхэхэ шухала байһан тухай һанамжалба.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Россин Федерациин Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ, депутат Г. И. Воронов заседани дээрэ үгэ хэлэбэ. Верховно Соведэй сесси дээрэ зүбшэн хэлсэхээр РСФСР-эй правительствын табиһан асуудал политическа шухала удха шанартай. Юундэб гэхэдэ, совет хүн бүхэнэй үдэр бүриин эрилтэнүүдтэй холбоотой байна гээд үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ. Городууд болон хүдөө һуурин тосхонуудые болбосон түхэлтэй болголго ажалшадай материальна, культурно-ажаһуудалай хэм хэмжээе дээшэлүүлхэ зорилготой парти, правительствын хэмжээ ябуулгануудай нэгэ шухала хүбинь болоно.

Революциин урда тээхи үе сагтай сасуулбал, Россин Федерациин городууд болон һуурин тосхонуудай гэр байрануудай фонд 1969 оной эхеэр 7,6 дахин ургаһан байгаа гээд Г. И. Воронов һануулба. Түсэбтэ табан жэлэй гурбан жэлэй турша соо гэр байрын фонд 102 миллион дүрбэлжэн метрээр нэмээ, энэнь бүхы хаанта Росси дотор 1913 ондо байһан гэр байрын фондтой адли болоно. СССР-тэхи гэр байранууд коммунальна түгэс түхеэрэлгэтэйгээр баригдадаг. 1968 онойхиие 1961 оной гэр байрын фондтой сасуулбал, водопровод, канализаци, нэгэ газарһаа сэхэ дулаасуулха түхеэрэлгэтэй гэр байрануудай фонд хоёр дахин шахуу нэмээ.

Хүдөө нютагуудташье гэр байранууд олоор баригдажа байнхай. 1966—1968 онуудта 50 миллион дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байранууд хүдөөгэй һуурин газарнуудта баригдаа. Хүдөөгэй һуурин тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохо хүдэлмэри һайнаар ябуулагдана.

Манай парти болон правительство байрануудаар дуталдадаг ябадалые орон дотороо түргэнөөр усадхахын тула гэр байра барилгаяа саашадаашье эршэмтэйгээр үргэлжэлүүлхэ.

Гэр байра бариха, тосхон һууринуудаа болбосон түхэлтэй болгохо түрүү дүй дүршэл үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, городууд болон хүдөө һуурин тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохо хэрэгтэ олон түмэн ажалшадые хабаадуулха гээшэ бүхы Соведүүд ба депутадуудай уялга болоно гээд Г. И. Воронов хэлээ. В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй хүндэлэлдэ зорюулан, өөрынгөө городые бүри болбосон түхэлтэй болгохо тодорхой уялгануудые абаһан Ярославлиин ажалшадай үүсхэлые мүн лэ эдэбхитэйгээр дэмжэхэ, һайшааха шухала.

Депутадууд үгэ хэлэхэдээ, союзна болон республиканска хэдэн хэдэн министерствэнүүд, албан зургаануудай, мүн коммунальна ба культурно-ажаһуудалай эрилтэ хангадаг эмхинүүдэй арад зоной хэрэглэмжэ хангаха талаар нютагай Соведүүдэй хүдэлмэри шүүмжэлээ гэжэ РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ тэмдэглэбэ. Эдэ эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд шүүмжэлэл хараалаа абажа, зохихо тобшололнуудые хэхэ гээд найдая. Депутадуудай үгэ хэлэхэдээ оруулһан дурадхалнууд, асуудалнуудые РСФСР-эй Министрнүүдэй Совет, тэрэшэлэн тус тус министерствэнүүд болон албан зургаанууд анхаралтайгаар хаража үзөөд, хэмжээнүүдые абаха байха гэбэ.

Нэгэдэхи асуудал тушаа депутадууд: Омско облгүйсэдкомой түрүүлэгшэ К. Н. Голиков, Челябинскэ горгүйсэдкомой түрүүлэгшэ Л. А. Ильичев гэгшэд мүн лэ үгэ хэлээ.

РСФСР-эй Верховно Совет зүбшэн хэлсэһэн асуудалаарта нэгэн дуугаар тогтоол батал ан абаа. Городууд, тосхонуудые саашадань бүри гоё болгохо, город, хүдэлмэришэнэй тосхон, хүдөөгэй һуурин газар бүхэниие ойрын жэлнүүдтэ түгэс культуратай пунктнууд болгохо, совет хүнүүдэй улам ургажа байгаа эрилтэнүүдые бүрин хангахаар болбосон түхэлтэй болгохо хүдэлмэрөө саашадань улам һайжаруулха гээшэ РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй, РСФСР-эй министерствэнүүд болон албан зургаануудай, автономито республиканууда й Министрнүүдэй Соведэй, хизаарнуудай, областьнуудай, городуудай, районуудай, поселково болон сельскэ ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй, предприятинууд, эмхинүүд, эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдэй шухала зорилгонуудай нэгэн болоно гэжэ тогтоол соо тэмдэглэгдэнэ.

Городууд, тосхонуудые, хүдөөгэй һуурин газарнуудые болбосон түхэлтэй болгохо, тэдэниие үбэлдэ бэлдэхын тула совет ба ажахын зургаануудай дүүргэхэ шухала зорилгонууд тогтоол соо тодорхойлогдоо.

РСФСР-эй Верховно Совет Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай һаяхан болоһон уласхоорондын зүблөөн дээрэ баталан абтаһан документнүүдые сэдьхэлээ ханангяар һайшаана, КПСС-эй ЦК-гай июниин (1969 оной) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бүрин дэмжэнэ, Россин Федерациин ажалшад, бүхы совет арадтал, В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй алдарта ойе агууехэ Эхэ оронойнгоо аша туһада зорюулһан зориг түгэлдэр ажалаараа коммунис байгуулалтын шэнэ амжалтануудаар тэмдэглэхэ байһандань батаар этигэжэ байһанаа элирхэйлэн мэдүүлнэ гэжэ тогтоол соо хэлэгдэнэ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй хуули гаргаха дурадхалнуудые оруулдаг комиссиин түрүүлэгшэ, депутат Г. В. Подельщиков РСФСР-тэхи гэрлэлгэ ба бүлэ тушаа кодексын проект тухай элидхэл хээ.

Депутадууд: Калужска облгүйсэдкомой түрүүлэгшэ А. И. Демидова, Ивановска областиин Ногиной нэрэмжэтэ Вичугска бүд нэхэлгын фабрикын нэхэгшэ А. И. Мелентьева, Н. Г. Чернышевскиин нэрэмжэтэ Саратовска гүрэнэй университедэй ректор В. Г. Лебедев, РСФСР-эй прокурор В. М. Блинов, КПСС-эй Хабаровска крайкомой секретарь И. П. Клепиков, Свердловско областиин Верхнепышминскэ городской больницын таһагые даагша О. Н. Виноградова, Казанска заводой прессовщица Р. В. Сафина, РСФСР-эй гэгээрэлэй министр А. И. Данилов гэгшэд элидхэлые зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадалсаа.

Залуу үетэниие хүмүүжүүлхэ тухай, совет бүлые саашадань бэхижүүлхэ тушаа парти болон правительствын ехээр оролдодог тухай үгэ хэлэгшэд хэлээ. Республикын Верховно Соведтэ зүбшэн хэлсэхээр табигдаһан гэрлэлгэ ба бүлэ тушаа кодексын проект соо гэр бүлын эрхэ тухай ленинскэ гол ёһонууд, гэр бүлын харилсаа холбоое гуримшуулха талаар манай оронoй ехэ дүй дүршэл, энэ шухала асуудалнууд тушаа ажалшадай болон олонниитын һанал бодолнууд элеэр харуулагдаа гээд депутадууд тэмдэглэбэ.

РСФСР-тэхи гэрлэлгэ ба бүлэ тушаа кодексын проектые үгэ хэлэгшэд халуунаар дэмжэжэ, тэрэ хуулиин энэрхы ба һайн гурим заншал баримталһые тэмдэглэхэ зуураа, хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ, эхэ үхибүүн хоёрой эрхые хамгаалгада эдэбхитэйгээр хабаадаха уялгатай Соведүүдэй шухала зорилгонууд тушаа тогтоо. Депутадууд нэгэн һаналтай байба: Россин Федерацидахи гэрлэлгэ ба бүлэ тухай кодекс һайшааха, баталан абаха гэбэд.

РСФСР-тэхи гэрлэлгэ ба бүлэ тушаа кодекс абаха тухай хуулиие РСФСР-эй Верховно Совет нэгэн дуугаар баталаа.

Сессиин зүбшэхэ зүйлэй гурбадахи асуудалаар—Федерациин Верховно Соведэй Президиумэй указуудые баталха тушаа депутат Х. П. Нешков үгэ хэлээ. «РСФСР-эй Автомобильна транспортын ба шоссейнэ харгынуудай министерствые хубилган нэрлэхэ тухай», «РСФСР-эй гражданска гэр байра барилгын министерствые эмхидхэн байгуулха тухай» болон хэдэ хэдэн бусад Указууд баталагдаа. Эдэ асуудалнуудаар зохихо хуулинууд ба тогтоолнууд баталан абтаа.

РСФСР-эй Верховно Соведэй сесси энээгээр хүдэлмэрөө дүүргэээ.

(ТАСС).

...ФСР-тэхи ГЭРЛЭЛГЭ БА БҮЛЭ ТУШАА КОДЕКСЫН ПРОЕКТ ТУХАЙ

...СФСР-эй Верховно Соведэй хуули гаргаха дурадхалнуудые оруулдаг ...миссиин түрүүлэгшэ, депутат Г. В. ПОДЕЛЬЩИКОВЭЙ элидхэлһээ

...ба бүлэ тухай хуули со-...уд дотор ходоодоо шуха-... ...заалдаг байгаа гээд ...щиков онсолон тэмдэг-... гүрэнэй гаргаһан түрүү-...уд дотор оролсоһон. Бү-... тухай декредүүдые ...ЦИК ба СНК 1917 оной ...баталан абаа һэн. Гэр бү-... харилсаануудые байгуул-...ар В. И. Ленинэй тодор-...лһан гол ёһонууд эдэ ... хуулишалан батадхаг-... юм.

...хи гэрлэлгэ, бүлэ ба хар-...тай хуулинуудта зарим ...алта оруулагдаад, мү-... хүсэндөө байһан хуу-...одекс дүшэн жэлэй урда ... абтаһан байна бшуу. ...доторхи шэнгеэр Россин ...экономико, культура ба ...байдалда үндэһэн ехэ ...д энэ үе соо болоо. ...нүүдэй өөһэдынь хуби ... ажабайдалые бүхы об-...тэй батаар холбоо. ...байдалдахи угаа ехэ ...хубилалтануудһаа улам-... гэрлэлгэ тухай хуу-...дань нарижуулан һай-...ниие совет обществын ...мүнөөнэй шатада таа-...ала болоно. Гэрлэлгэ ба ...ССР Союзай болон союз-...нуудай хуулинуудай ...ние ССР Союзай Вер-... нёдондо жэлэй июньдэ ... һэн. Энэ хадаа гэр-... хабаатай хуули хүг-...совет хуули ёһые нари-...жаруулха шэнэ алхам ... үндэһэ һууринууд гэр-... харилсаануудые хуу-...р гуримшуулха бүхы ... юумэнүүдые хуулиша-..., гэр бүлын эгээн лэ ...хы гол ёһонуудые то-...тогтоогоо.

... энэ проект РСФСР-эй ...эй Соведтэ, Верховно ...Президиумдэ бэлдэгдээд, ...гдээ, Россин Федера-...ито республикануудта, ...болон областьнуудта эль-...ликануудай предприя-...анууд, колхозууд, һу-... научна эмхинүүдэй кол-... үргэнөөр зүбшэн хэлсэг-... ажаглалтанууд бо-... дурадхалнууд ан-...ад, хуулиин проект ...Верховно Соведэй зүбшэн ...табигдаба гээд элидхэл-... байна.

...хи гэрлэлгэ ба бүлэ ту-...проектын гол дүри-... элидхэлшэ дэлгэрэнгы-...о хэлээ. Эдэ гол дүри-... республиканууда й на-ционально, ажаһуудалай болон нютагай бусад онсо өөрэ шэнжэнь хараада абтаад, бүлэнүүдэй харилсаануудые гуримшуулгада мүнөөшье үедэ удха шанартай зандаа үлэһэн шэнжэнүүдынь хүсэндөө байһан гэрлэлгэ-бүлын хуулинуудта оруулагданхай. Тиихэтэй хамта проект соо хэдэ хэдэн шэнэ дүримүүд оруулагдаа. Эдэниие харгалзалгын ба тэрэнэй талаар хэмжээнүүдые абадаг органуудай, ЗАГС-нуудай таһагуудай, захиргаанай органуудай дүй дүршэлые анхаралда абажа, хуулишалан батадхаха шухала болоо.

Кодексын проект 15 бүлэгһөө, 166 статьяһаа бүридэнэ. Эдэнь гэрлэлгэ ба бүлын талаар эрхэ ба уялгануудые тодорхойлно, тэрэшэлэн энэ талаар хуули ёһонуудые гаргаха гуримуудые тогтооно.

Гэрлэлгэ ба бүлэ тухай хуулиин гол зорилгонууд: коммунис заншалай гол ёһонуудһаа үндэһэлдэг совет бүлые саашадань бэхижүүлгэ; эхэнэр ба эрэ хүнэй һайн дураараа гэрлэжэ, бүлын харилсаа байгуулга; эхэ орондоо үнэн сэхэ байдагаар, ажалда коммунис ёһоор хандадагаар үхибүүдые хүмүүжүүлхэ ба коммунис общество байгуулгада эдэбхитэйгээр хабаададагаар тэдэниие бэлдэхэ; бүлынгөө үмэнэ ехэ харюусалтын мэдэрэлтэйгээр совет эрхэтэдые хүмүүжүүлхэ; эхэ ба үхибүүдэй аша туһые бүхы хэмжээгээр хамгаалалга, мүн үхибүүн бүхэнэй золтой хубитай бага наһые хангалга нэгэдэхи бүлэг соо тодорхойлогдонхой.

Гэрлэлгын ба бүлын харилсаануудые хуулиин ёһоор гуримшуулгые имагтал гүрэн бэелүүлхэ гээд проект дотор онсолон тэмдэглэгдэнхэй. Имагтал гүрэнэй ЗАГС-нуудай органуудта бүридхэгдэһэн гэрлэлгэ үнэнтэ гэжэ тоологдохо.

Гэрлэхэ гурим ба эрхэ байдалые, үбгэ һамгадай эрхэ ба уялгануудые үбгэ һамгадай һалаһанай хойшолонгуудые, гэрлэлгые үнэнтэ бэшэ гэжэ мэдэрэлгые тодорхойлһон заабаринууд хоёрдохи бүлэг соо оруулагдаһан байна. Эрхэтэдэй, ниитын организацинуудай хүсэл эрмэлзэлгэ хараада абтажа, кодексын проект соо хуулиин үндэһэ һууринуудай һүүлээр, гэрлэлгые — хүн бүхэнэй ажабайдалдахи энэ сэдьхэл хүдэлгэмэ ушарые баяр баясхалантай оршон байдалда бүридхэлдэ абаха гурим хараалагданхай. Хуулиин наһа гүйсэһэн, 18 наһатай эрэ хүн ба эхэнэр гэрлэжэ шадаха гэһэн нэгэн адли гурим тогтоогдоо. Районно (городской) Соведүүдэй гүйсэдкомуудта зарим онсо өөрэ ушарта гэрлэхэ наһые хоёр жэлээр доошолуулха эрхэ кодексын проект олгоно.

Гэр бүлын ажабайдалай бүхы асуудалнуудые, тэрэ тоодо зөөри хогшолой асуудалнуудые шиидхэхэдээ, үбгэ һамган хоёр бүрин хүсэд тэгшэ эрхэтэй байха гэжэ түс бүлэгэй бусад статьянууд дотор онсолон тэмдэглэгдэнхэй.

Гэрлэлгэ ба бүлэ тухай хуулиин гол асуудалнуудта—бүлын гэшүүдэй, түрүүшын ээлжээндэ, нэгэ талаһаа эхэ эсэгэнэрэй, нүгөө талаһаа үхибүүдэй хоорондохи харилсаануудые гуримшуулгада кодексын проектын гурбадахи бүлэгэй заабаринууд зорюулагдана. Гэрлээгүй түрэлхидэй хоорондоһоо гараһан үхибүүнэй үг удамые тогтоохо гурим тодорхойлһон шэнэ заабаринууд үгтөө. Үхибүүнэй үг удамынь эхэ эсэгын хамтаараа бариһан мэдүүлгээр тогтоогдохо. Хэрбээ иимэ мэдүүлгын баригдаагүй байгаа һаань, эсэгэнь сүүдээр тодорхойлогдохо. Энэ асуудал хаража үзэхэдөө, үхибүүнэй эхэ ба харюусагша нюур хоёрой үхибүүнэй гарахын урда тээ хамта байһыень, ажахыгаа хамтаараа эрхилдэг байһые гү, үхибүүе хамтаараа хүмүүжүүлдэг гү, харууһалан тэжэдэг байһыень сүүд анхаралдаа абаха болоно.

Үхибүүдые хүмүүжүүлхэ талаар эхэ эсэгэнэрэй эрхэ ба уялгануудые проект дэлгэрэнгы хүсэдөөр гуримшуулна. Үхибүүдэй ашаг туһые хамгаалха, тэдэниие хүмүүжүүлхэ тухай оролдолго гаргаха гээшэ совет бүлэ тухай хуулиин шухала гол ёһонууд болоно. Тиимэһээ өөһэдынгөө үхибүүдые хүмүүжүүлгын түлөө түрэлхидэй харюусалгые шангадхалгада проектын заабаринууд зорюулагданхай. Хүүгэдые хүмүүжүүлхэ талаар аб адли эрхые кодексын проект эхэ эсэгэдэнь найдамтайгаар хангана.

Үхибүүдые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ түрэлхидтэнь Совет гүрэн угаа ехэ туһаламжа үзүүлнэ. Хуулиин проект хадаа эхэ эсэгынгээ уялгые дүүргээгүйн гү, али муугаар дүүргэһэнэй түлөө хайхарамжагүй, ахир хүнүүдтэ бүри ехэ харюусалга тогтооно. Эхэ эсэгэ байха эрхыень хаһажа болохо гэжэ хараалагданхай. Эхэ эсэгын эрхэһээ хаһагдаһан хүнүүд үхибүүдтэй түрэл байһан баримтадаа үндэһэлдэг нюурай ба зөөриин талаар бүхы эрхээ алдаха байна. Тиихэтэй хамта эхэ эсэгын эрхэһээ хаһагдаһан түрэлхид үхибүүдээ тэдхэхэ уялгаһаа сүлөөлэгдэхэгүй байна.

Түрэлхид тушаа үхибүүдэй уялгануудые үргэдхэхэ гэжэ хараалхадаа, наһа гүйсэһэн үхибүүд ажал хэжэ шадахагүй, туһаламжа хэрэглэхээр түрэлхидөө тэжээхэ, тэдхэхэ, тэдэнэр тухай оролдолго гаргаха ёһотой гэжэ проект хараална.

Бүлын бусад гэшүүдэй алиментнэ уялганууд тодорхойлогдонхой. Мүнөө хүсэндөө байһан хуулитай сасуулха болоо һаа, алимент нэхэхээр хүнүүдэй тоо зарим зэргээр олон болгогдоо. Түрэлэй харилсаатай бэшэ аад гү, али үргэжэ абаагүй аад, үнэндөө үхибүүе хүмүүжүүлһэн хүнүүдэй алимент абаха уялгые хуушаарнь үлөөхэдэ таарамжатай гэжэ мэдэрэгдэнхэй. Аханар ба эгэшэнэрынь хуулиин наһа гүйсөөгүй, хуулиин наһа гүйсэһэн аад, ажал хэжэ шададагүй, амидаран һууха зөөри хогшолгүй хүбүү, басагадаа тэдхэхэ уялгатай гэжэ хараалагдаһан байна. Энэ уялга гэр бүлын-түрэлхидэй холбоое бэхижүүлнэ, манай гурим заншалда тааралдана.

Үргэжэ абаха ба харгалзаха гуримууд проект соо горитой һуури эзэлэнхэй. Үншэн гү, али ямар нэгэн шалтагаанаар түрэлхидтэеэ ажаһууха аргагүй болоһон, хуулиин наһа гүйсөөгүй үхибүүндэ бүлын үгэдэг бүхы юумые хангахын тулада үхибүүдые үргэжэ абаха ба харгалзаха гуримай гол зорилгонь болоно. Үргэжэ абаһан үхибүүн түрэһэн үхибүүдтэй аб адли гэжэ проект хараална. Харгалзагшын эрхэ ба уялганууд, тэдэниие тодолон олохо ба болюулха гуримууд һайнаар тодорхойлогдонхой, харгалзагшын ябуулгын хойноһоо хиналта тогтоогдохоор хараалагданхай.

ЗАГС-аар бүридхэлдэ орохо гол гуримууд проектын дүрбэдэхи бүлэг соо оруулагданхай. Гэрлэлгэ ба бүлэ тухай совет хуулиие харийн хүнүүдтэ ба СССР-эй эрхэтэн болоогүй хүнүүдтэ хамаадуулха, гэрлэлгэ ба бүлэ тухай харийн гүрэнүүдэй хуулинуудые, уласхоорондын договорнууд болон хэлсээнүүдые хэрэглэхэ асуудалнуудта һүүлшын, табадахи бүлэг зорюулагдана.

РСФСР-тэхи гэрлэлгэ ба бүлэ тухай кодексын проектые хаража үзэхые, баталхые Хуули гаргаха дурадхалнуудые оруулдаг комисси, Арадай гэгээрэлэй, культурын ба спортын комисси, Элүүрые хамгаалгын ба социальна хангалгын комисси гүйна. Гэр бүлын шэнэ кодексые баталан абалга ниитын харилсаа хуулиин ёһоор гуримшуулгые саашадань нарижуулан һайжаруулха тухай Коммунис партиин ба Совет гүрэнэй саг үргэлжын оролдолго гаргадаг байһые эли тодоор гэршэлжэ үгэнэ. Кодексые бодото дээрэнь хэрэглэлгэ хадаа гэрлэлгэ-бүлын харилсаануудые бэхижүүлгэдэ, коммунис ёһоор ушар мэдэлгые дээшэлүүлгэдэ, оюун бодолой бүхы баялигаар нэбтэрһэн, һайн һайхан абари заншалтай, габшагай шанга бэетэй шэнэ хүниие хүмүүжүүлгэдэ туһалха байна гээд Г. В. Подельщиков хэлээ.

(ТАСС).

АРГА БОЛОМЖОНУУД ХЭР ЗЭРГЭ ХЭРЭГЛЭГДЭНЭБ?

БҮХЫ ХҮСЭЕЭ—ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭДЭ

Республикын колхоз, совхозуудта тэжээл бэлэдхэлэй ябаса тухай 1969 оной июлиин 28-най мэдээн

(Нёдондонойхитой жэшээлхэдэ процентээр).

Аймагууд	Үбһэн: сабшагдаһаниинь	Үбһэн: һурилэгдэһэниинь	Силос (тонно)	Набшаһата тэжээл (түсэбөй дүүргэлтэ проц.)	Үбһэнэй гурил (тонноор)
Баргажанай	63	41	—	—	41
Бэшүүрэй	11	4,3	—	154	—
Зэдын	45	59	—	68	25
Яруунын	4	1,7	115	23	—
Баунтын	—	—	—	—	—
Загарайн	28	12	—	110	60
Захааминай	153	159	—	68	7
Кабанскын	81	58	870	—	67
Прибайкалиин	95	71	17	29	—
Хэжэнгын	4,5	—	—	41	—
Хяагтын	10,4	3	198	137	—
Мухар-Шэбэрэй	15,5	6	—	194	—
Сэлэнгын	30	14	—	144	—
Түнхэнэй	106	80	971	50	30
Ахын	—	—	—	—	22
Улаан-Үдын	46	30	—	209	—
Хоринн	6,9	2	—	57	—
«Скотооткорм» трест	23	16	70	—	—

Эндэ толилогдоһон мэдээнүүд дээрэһээ харахада, республикын колхоз, совхозуудта үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэри һаял захалжа байна. Хэрбээ нёдондоной энэ үедэ 98 мянга гаран гектарай ногоон сабшагдаад байбал, мүнөө жэл оройдоо 38 мянга гаран гектар болоо. Үнгэрэгшэ жэлэй энэ үедэ 61.631 тонно үбһэн һурилэгдөөд байгаа һаа, мүнөө—17.406 тонно. Силос дараха талаар бүришье муу. Нёдондо 32.836 тонно силос дарагдаад байбал, энэ жэлдэ минил 2221 тонно.

Иимэ байдалай юун дээрэһээ тохёолдоһониинь бүгэдэндэ мэдээжэ. Теэд бүхы дутагдалнуудаа ган гасуурта тохоод һууха бэшэ, харин үдэр саг гээнгүй сабшалангай ногооe түүбэрилэн сабшаха, тэжээл бэлэдхэхэ бусад арга боломжонуудаа дүүрэнээр хэрэглэхэ шухала.

Энэ жэлэй бэрхэшээлнүүдые зоримгойгоор дабан гаража, үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэрөө урагшатайгаар ябуулжа байһан ажахынууд, аймагууд бии. Жэшээнь, Захаамнинай, Түнхэнэй аймагуудай ажахынуудта нёдондоной энэ үеынхиһөө ехэ сабшалангай ногоо хуряагаад байна. Захааминай аймагай колхоз, совхозууд үнгэрэгшэ жэлэй энэ үедэ 2456 тонно үбһэ һурилөөд байгаа һаа, мүнөө жэл 3910 тонно үбһэтэй болонхой. Түнхэнэй аймагай бүхы ажахынууд ороохото ургамалнуудай ногоо сабшажа, силос даража эхилэнхэй. Һүүлэй мэдээгээр эдэнэр 951 тонно силос дараад байна.

Үбһэ ногооной ургахые хүлеэжэ һуунгүйгөөр, хүн зоноо эмхидхэжэ, сабшалангай ногоо гар хажуураар сабшажа байһан жэшээнүүд олон. Кабанскын, Прибайкалиин, Баргажанай, Улаан-Үдын аймагуудай колхоз, совхозууд үбһэ хуряалгадаа бүхы хүсэеэ табинхай.

Тиигэбэшье зарим газарта эдэ арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэжэ шаданагүй, хайран сагаа миин алдана. Жэшээнь, Хэжэнгын, Яруунын аймагуудай ажахынуудта сабшалантай ургаса муу гэхын аргагүй. Теэд тэндэ мүнөө хүрэтэр үбһэ хуряалгадаа бүхы хүсэеэ элсүүлээгүй байһаар. Яруунын аймагай колхоз, совхозууд мүнөө оройдоол 549 гектарай ногоо сабшаад байна. Тиин эдэнэр бүхыдөө 43 мянга шахуу гектар сабшалантай. Мүн иимэрхүү байдал Хориин, Бэшүүрэй аймагуудта үзэгдэнэ.

Үбһэ хуряалтын хүдэлмэриие заашье гэдэргэ татажа болохогүй. Август һара гаража, ногооной хагдарха сагай ойртоод байхада, энэ хүдэлмэриие нэгэшье үдэрөөр гэдэргэ татаха гээшэ хамтын ажалда айхабтар хохидолтой байхань элитэ. Тиимэһээ ажахынууд бүхы хүсэеэ үбһэ хуряалгада элсүүлхэ ушартай.

Гэхэтэй хамта хаа хаанагүй силос дараха арга боложонуудаа алдангүй хэрэглэхэ, набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэрөө үргэлжэлүүлхэ болоно. Һүүлэй мэдээгээр республикын колхоз, совхозуудта 20.863 тонно набшаһата тэжээл бэлэдхэгдээ гэхэ гү, али түсэб 95 процент дүүргэгдээ. Нёдондоной энэ үедэ 3474 тонно набша намаа абтаад байгаа һэн. Энэ жэл набшаһата тэжээл бэлэдхэлгэдэ хүдэлмэришэд, алба хаагшад колхоз, совхозуудта ехэ туһа хүргэһэн байна.

Гадна үбһэнэй, шэлбүүһэнэй, набша намаагай гурил хэхэ машинанууд үшөөл дүүрэн хүсөөрөө хүдэлгэгдэнэгүй. Мүнөө республика дотор оройдоол 211 тонно иимэ гурил бэлэдхэгдэнхэй.

Тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэри — мүнөөдэрэй дайшалхы хэрэг мүн. Хүдөөгэй зон үбгэн залуугүй энэ хүдэлмэридэ хабаадаха, өөрынгөө хубитые оруулха үүргэтэй. Мүн колхоз, совхозуудта бии байгаа тэжээл бэлэдхэхэ бүхы машина, түхеэрэлгэнүүд бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэгдэхэ ушартай.

Яруунын аймагай «Коммунизм» колхоз эдэ үдэрнүүдтэ паараа хоёрдохёо хахалжа эхилбэ. Түс ажахын түрүү тракторишнүүдай нэгэн Ошор Дамбаевые энэ зураг дээрэ харанат.

Н. ДАМБАЕВАЙ фото.

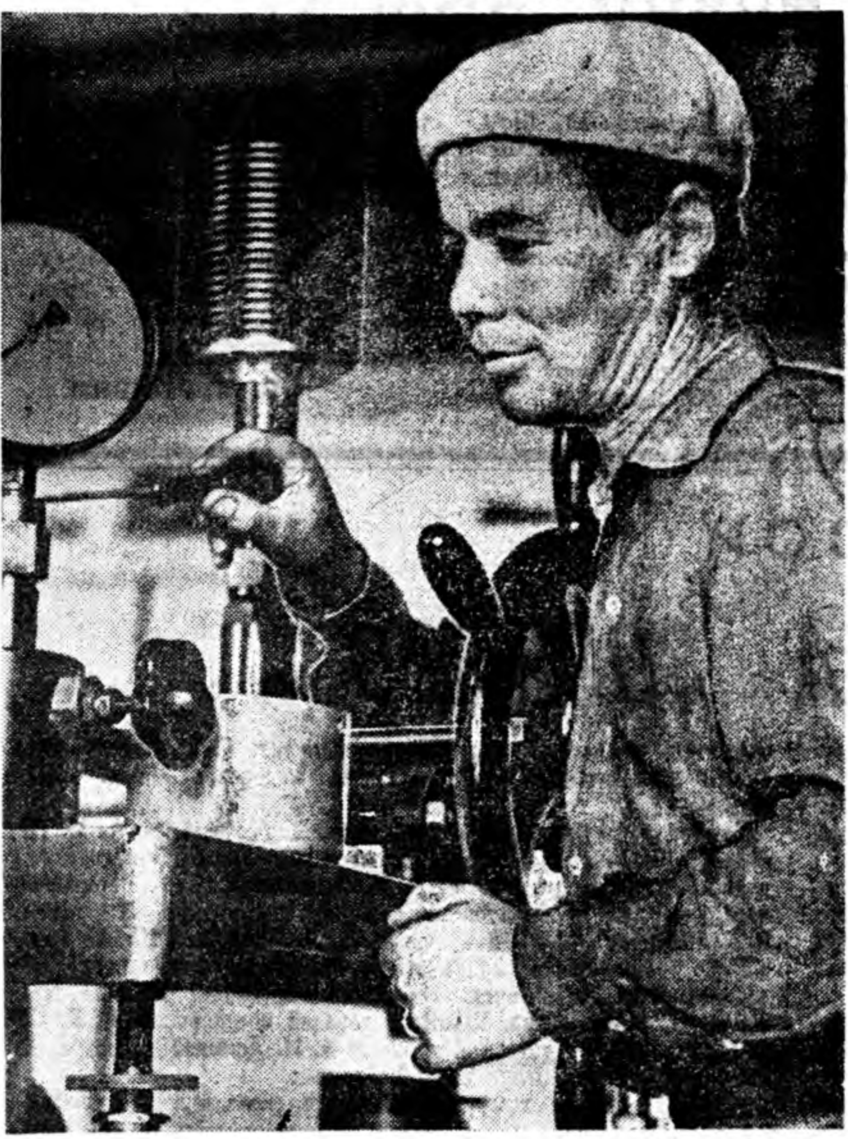

Анатолий Гаврилович Мысин Улаан-Үдын ТЭЦ-эй эрхим электрослесарьнуудэй нэгэн юм. Энэ нүхэр өөрынгөө мэргэжэлые hайнаар шудалжа, ажал хүдэлмэридөө ехэамжалта туйлэна. Тиимэл хадань тэрээндэ коммунис ажалай ударнигай хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдооха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. Г. Мысин.

С. ЦЫДЫПОВЭЙ фото.

МАЛ АЖАЛАА ШАДАБАРИТАЙГААР ЭРХИЛХ…

Республикын зооветеринарна мэргэжэлтэдэй зүдлөөн дээрэhээ

Июлиин 29-дэ Улаан-Үдэ хотодо, Соведуудэй II байшангай Ехэ зал соо Буряад оронойаймагуудай хүдөө ажахын үйлэдбэриин управленинүүдэй, колхоз, совхозуудай главна зоотехнигүүд, главна ветеринарна врачнар, республикын Хүдөө ажахын министерствын, трестнүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд сугларжа, мал ажалай мүнөөдэрэй гол шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэhэн байна. Энэ жэлдэ тохёолдоhон гай гасуурай бэрхэшээлнүүдые зоримгойгоор дабан гараха, мал ажалай асуудалнуудые шадабаритай hайнаар шиидхэхэ, ажахы бүхэнэй арга боломжонуудые дүүрэн хэрэглэхэ тухай хөөрэлдөө.

Республика доторнай мүнөө үедэ 620 зоотехнигүүд, тэрэ тоодо 507-ниинь дээдэ эрдэмтэй, 637 ветеринарна хүдэлмэрилэгшэд, тэрэ тоодо 356 ветеринарна врачнар ажаллана. Энэ ехэ хүсые зүбөөр элсүүлжэ шадабал, мал ажал хүгжөөхэ асуудалнууд нилээд урагшатайгаар шиидхэгдэхэ байhаниинь элитэ.

Теэд энэ ехэ хүсэн зүбөөр, үрэ ехэтэйгээр хэрэглэгдэнэ гэхын аргагүй. Зүблөөн дээрэ элидхэл хэhэн республикын хүдөө ажахын министрэй орлогшо **В. Б. Саганов,** үгэ хэлэгшэд мал ажалда бии байгаа олон дутагдалнуудта, шиидхэгдээгүй асуудалнуудта тогтохо зуураа, зооветеринарна хүдэлмэрилэгшэдэй үүргэ, харюусалга хэшээлүүлхэ, тэдэнэрэй эмхидхэхы шадабари нарижуулан hайжаруулха тушаа тогтоhон байна.

Малай, илангаяа эбэртэ бодо малай, үүлтэр hайжаруулха, үнеэдые искусственна аргаар үрэжүүлхэ, малай ухэл гарзада оролготой тэмсэхэ, ветеринарна хүдэлмэри гүримшүүлхэ, малай убэлжэлгэдэ аргаанhаа, боломжотойгоор бэлдэхэ, малаа тэжээлээр хангаха арга боломжонуудаа дүүрэнээр хэрэглэхэ асуудалнууд зүблөөндэ хабаадагшадай гол анхаралда байгаа.

Элидхэлэй hүүлээр үгэ хэлэhэн гүрэнэй племстанциин директор **М. Ильин** үнеэдые искусственна аргаар үрэжүүлхэ, малай үүлтэр hайжаруулха хүдэлмэридэ бии байгаа дутагдалнууд тушаа тогтоо. Үнгэрhэн хахад жэлэй туршада ороондо оруулагдаhан үнеэдэй миил 60 процентнь искусственна аргаар үрэжүүлэгдэhэн байха юм. Тугаллаhан үнеэд олон газарта саг соогоо үрэжүүлэгдэнэгүй. Гүрэнэй станцинуудай шэлэмэл үүлтэрэй бухануудай үрэ хүсэд хэрэглэгдэнгүй миин хаягдана.

Мүн хонидые саг соонь үрэжүүлхэ, энэ хүдэлмэрине унжагайруулхагүй, шадаал haa hая абтаhан, үни болоогүй үрэ хэрэглэхэ тушаа нүхэр Ильин хэлээ.

Малай үүлтэр hайжаруулхын тула хаа хаанагүй искусственна үрэжүүлгэ хэрэглэхэ, эмэ тугалнуудые багаhаань хойшо hайнаар харууhалха, гүүртэ, отарануудые зүбөөр эмхидхэхэ талаар зоотехнигүүд онсо харюусалгатай.

Малай үбшэ хабшаниие сараха, үбшэлhэн малые саг дары аргалха асуудалнуудта республикын Хүдөө ажахын министерствын ветеринарна таhагай начальник **Г. Угрюмов** тогтоо. Тиихэ зуураа тэрэ залуу малай бэедэ шухала хэрэгтэй аарса энэ жэл хаа хаанагүй бэлдэжэ абаха хэрэгтэй байна гэээ.

Удаань Зэдын аймагай үйлэдбэриин управлениин главна зоотехник **Г. Прокосов** үгэ абажа, хонин ажал хүгжөөхэ хэрэгтэ түйлаhан зарим тэды амжалтанууд тухайгаа хэлээд, хонидой үрэжүүлгэдэ нарин hайнаар бэлдэжэ, зоотехнигүүдые искусственна үрэжүүлгын пунктнуудта хубаарилан табижа, хүдэлмэридэнь туhалха хэмжээ абажа байhан тухайгаа мэдүүлээ.

Энэ жэлдэ зуун эхэ хонин бүриhөө 90 хурьга томо болгожо, хонин бүриhөө 3,5 килограмм ноохо абажа байhан тухайгаа Борьёогой совхозой главна ветврач **В. Выборов** элидхээд, адууhа малайнгаа тоо толгой олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхын тула хэжэ байhан ажал тухайгаа хөөрэжэ үгөө. Эндэ юун hонирхолтой байгааб гэхэдэ, түс совхоздо үбшэлhэн малые нэгэ газарта, түсхай изоляторта суглуулжа эмшэлдэг, тэбэрүүлдэг байна. Иимэ газарта ветеринарна врачай хүтэлбэри доро мал эмшэлхэдэ зохид, hула бэетэй малда хүсэтэй hайн тэжээл гаргашалхадашье нэгэ тээшээ.

— Энэ дүй дүршэлөө улам батадхажа, совхоздоо түсхай ветеринарна эмшэлгын пункт шэнээр барижа захалаабди. Эндэмнай эмшэлгын түхеэрэлгэнүүдhээ гадна, уhа булэхэ худаг, тэжээл бэйлүүлхэ цех, түл абаха дулаан байра, ухэhэн мал үбшэхэ газар гэхэ мэтэ байранууд түхеэрэгдэхэ юм, — гээд үгэ хэлэгшэ үргэлжэлүүлээ.

Иимэ ветеринарна эмшэлгын пункт ажахын тоосоондо байдаг. Изолятор бүхы гаргашаяа хаюулаад, жэл бүри 30 мянга гаран түхэригэй олзо оруулдаг. Байгша ондо 50 мянган түхэригэй олзо оруулхаар түсэблэгдэнхэй.

— Хонидойнгоо тоогоор манай аймаг республика дотороо хоёрдохи hуури эзэлнэ.— гээд Мухар-Шэбэрэй аймагай үйлэдбэриин управлениин главна зоотехник **К. Торгашин** үгөө захалаа.— Үнгэрhэн үбэл үбhэ тэжээл бараг hайн байжа, хонидой үдэсэ, ноохоной гараса урдынхиhаа дээгүүр байба. Энэ жэл гүрэндэ түсэбhөө гадуур 1 мянган центнер ноохо худалдаха аргатайбди.

Тиигэбэшье хонин ажалдамнай дутагдалнууд олон. Отаранууд бүхыдөө зоотехническэ эрилтын ёhоор бүридхэгдэнэгүй. Эхэ хонидой ороондо ороходоо бэлэн болоогүй байхада искусственна үрэжүүлгэ захалшана. Тиигээд дан унжагайрдаг.

Саашань нүхэр Торгашин Казахстанай хонишодой жэшээгээр хони эмээр угааха түсхай пункт түхеэржэ байhанаа дурдаба. Иимэ шэнэ, оньhожоруулагдаhан пункт час доторо 1100 хони угааха аргатай.

Мүн үгэ хэлэгшэ аймаг дотороо галуу үсхэбэрилдэг болоxо, галуунай мяха гүрэндөө ехээр тушаажа захаhанаа хэлэбэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ энэ аймагай ажахынууд гүрэндөө 3100 центнер нугаhанай мяха тушааhан.

Хэрэв жэлдэ эхэ хонин бүриhөө 18 килограмм мяхан абтадаг байбал, нэгэ галууhаа 51 килограмм мяхан ороно. Мүнөө жэл 248 мянган галуунай дальбараа дэгжээлжэ байна. Инкубаторhаа гараhан дальбарад 70-80 хоноод лэ 3.3-3.4 килограмм татана. Шубуунай шэгнүүрые 1 центнерээр нэмээхын тула 6-7 тэжээлэй единицэ гаргашалагдана.

Тингэжэ энэ жэлдэ нёлондонойхиhоо нилээд ехэ шубуунай мяха гүрэндөө оруулхабди. Зүгөөр галуунуудые үүсэлхэнь бэрхэтэй. Үдэртэ ойролоол 1200 галуун үүсэлэгдэнэ. Энэ ушарhаа галуунуудые үлүү тэжээхэ баатай болонобди.

Колхоз, совхозуудта зооветеринарна мэргэжэлтэдэй дуталдажа байбашье, тэдэнэр өөhэдынгөө залуушуулые энэ мэргэжэлдэ hургахаар хүдөө ажахын институдта үсөөн ябуулна гэжэ Хүдөө ажахын министерствын кадрнуудай таhагай начальник **В. Саломатина** шүүмжэлбэ. — Илангаяа Хяагтын, Прибай…гын, Ахын аймагай… талаар «нюдэ балай… hуунад. Энэл шалт… манай республикын… дөө ажахын инсти… үхибүүдые эльгээхэ… хахадлаад байна. … Иимэ мэргэжэлтэдэй… hээ ямаршье түсхай… хүнэй ажаллажа бай… хэлэгшэ мэдүүлээ.

Биостимуляторнуу… жэлhээ жэл бүри ол… байhан тухайгаа При… магай главна ветери… хэр **Аникиев** хэлээ.

Ветеринарна эрд… **Г. Найманов** үгэ хэлэ… тагай эрхэ байдалда… байрануудай проект… hаалиин болон мяхан… харууhалха түсхай… хо, тэрэниие нарина… асуудалнуудта тогто… процентнь үоэлжэлг… лэг байгаашье haa, … хэрэгтэй соонь бэлд… хынууд үхэhэн малайн… жэ абангүйгөөр хаяд… тай боложо байна гэж… анхарба.

Зүблөөн дээрэ Хэж… главна ветврач **С.** … нистрнүүдэй Соведэй… шэ **А. Желтый,** хүдөө… дуктнуудай шанар ш… циин начальник **А.** … хамта 10 хүн үгэ хэ…

Мүн эндэ КПСС-эй… тарь **Н. Медведев** дэл… лэжэ, зооветеринарна… урда байhан зорилго… тоо. Тиихэдээ үгэ … харалаа тэжээл бэлэд… лаа.

Иимэ суглаанууд … лагдахаар хараалагда…

Химнэ голой захын хүдөө сабшалан эндэ тэндээ, илангаяа хотогор хонхор газарнуудаараа уhаар хушагдажа, сэлхылдэжэ, үглөөнэй наранда үнгэ буляасалдан, нэлмэрэн байба.

— О-оо! Эндэшни ашагүйхэн эмхидхэлэй ехэхэн ажал хэгдээ. Совхозоймнай гол баялиг — шасаргана. Энэ жэмэс 948 гектаар талмайтай. Шасарганаhаа гадна, огородой ургамалнуудые ойрын жэлнүүдтэ таридаг болохо шэглэлтэйбди, — гэжэ энэ совхозой директор Владимир Леонидович Прокопьев хөөрэнэ.

ТҮРҮҮШЫН АЛХАМ

(Шасарганын совхозой ажал тухай)

уhалагдажа байгаа хэбэртэй, хуушан харгыгаар дэмыл ороо хаолди! — гэжэ жолоошо нүхэрни намда хандана.

— Дүтыень хаража дүрбэ хонобо гэдэгтэл, абиртахадаашье болохобди, — гэхэдэмни, тэрэмни балайшье hанаагаа зобоогүй хэбэртэй харюусаба.

— Тамчынишни гала галмай хайртай шулуутай, хатуухан газартай юм гэлсэгшэ. Харин Баруун-Тамча хайшаа юм? Эгээ шабардахагүй бээбди.

Хөөрэлдэhөөр ябатараа, уhанда эгээ хаагдаагүй, арайхан гэжэ Ягаан голдо хүрэгдэбэ. Эндэ мантан томо трактор, экскаваторнуудай хүнхинөөн сууряатан зэдэлнэ. Барилгашадай ухаан бодолоор, оролдолго хүсэлөөр зохёогдожо, бүтээгдэжэ байhан уhалууриин hубагуудые эндэ харанабди. Тэдэнэй обор, хажуу таланиь сайбар бэрэ шулуун тэбхэр хэбүүдээр дэбдигдэн хашагдажа, залгагдаhан газартаа цементын холисоор шабагдан бүхэлэгдэнхэй. Иигэжэ хэдэн арбаад гектар дээрэ хэрээhэлэгдэжэ тэбхэрлүүлэгдэhэн уhалууриин hубагууд уhа бороодо муудажа, нуража, hэтэржэ, эбдэрхэнь бэрхэтэй. Хэрбээ иимэ түхеэрэлгэ hайн ээнэй гарта байбал, хэдэн арбаад жэл соо ашата уhаараа ургамал бүхэниие ундалуулжа байханиь дамжаггүй. Энээнэй түлөө дэмы ехэ оролдолго гаргагдангүй ха юм. Эндэ баригдажа байhан уhалууриин түхеэрэлгэнүүдтэ 90 мянган түхэриг hомологдохоор хараалагданхай. Энэ хүдэлмэриие «Бурводстройн» барилгашад ойрын хоёр-турбан жэлдэ дүүргэхээр түсэблэнэ.

Арбаад жэлэй саада тээ эндэ гол нуга, майла, тала байдаг бэлэй. Харин мүнөө эндэ Шасарганын совхозой түб бууса hууринжанхай. Клуб, hургуули, магазин болон бусад ниитын байранууд холоhоо гэларан харагдана. Ухибүүдэй хүжоун зугаа наадан соностоно, тодоор дуулдана.

— Манай Шасарганын совхозой эмхидхэгдэhэн саhаа хойшо [illegible] болобо. Энэ үе соо

Харьялан урдаhан Химнэ голой захаар ургаhан шугы бүргааhан үзэсхэлэн гоёор харагдана. Хүрин улаан эшэтэй шасарганын hөөгүүд ногоон набшаhаар бүрхөөгдэнхэй. Мойhоной hаглагар эшэнүүдэй сагаан сэсэгүүдhээ халачхайшье hаань, хээрын үрэ жэмэсэн хангалтама үнэр хамар сохино. Химнын талада таригдаhан гэршүүхэ сэсэглэжэ илэй, анхилха гээшэнь аргагүй. Эндэ hая 27 гектараар ургадхагдаhан шасарганын плантациин аүгhөө мүн лэ hайхан үнэр хангалтана.

Жэмэс болон огородой ургамалнуудые таридаг энэ совхозой ажалшадай бүтээжэ байhан ажалынь ехэ. Бүхы ургамалнуудынь дэхидоор харууhалагдана. Буртаг үбhэ ногоонhоо сэбэрлэгдэнэ, саг болзор соогоо уhалагдана. 1700 центнерhээ доошо бэшэ шасаргана суглуулха зорилгоёо нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын тула энэ совхозой ажалшад оролдосо ехэтэйгээр хүдэлмэрилнэ. Огород дээрэ хүдэлмэрилжэ байhан зоной зорилго мүн лэ ехэ. Ургуулжа байhан огородойнгоо гектар бүриhөө 200 центнерhээ бага бэшэ огородой эдеэ хуряаха уялгаяа дүүргэхын тула эндэхи хүдэлмэришэд эдэ үдэрнүүдтэ шармайн ажалланад. Капуста, морхоо, үгэрсэ гурбанай таригдаhан 6 гектар талмайда ехэ хүдэлмэри ябуулагдана.

Суута овощевод В. Б. Тугаринова хүтэлбэрилдэг огородой плантацине харахада одоол hайшаамаар. Тэрэнэй талмай дээрэ нэгэшье урмадэhэ харахагүйш, сэл хүхэбтэр капустын набшаhа- ханууд, тээ саада таладань морхообой шарбагар ногоон эшэ жэрыдэн зурынхай.

— Нёдонд жэлдэ бригадамнай хамта дээрээ 1509 центнер овощ ургуулжа абаhан. Түсэбhөө гадуур абтаhан 330 центнер огородой эдеэ худалдаhанай ашаар 3050 түхэригэй сэбэр олзо доаабди. Хүдэлмэришэдэй ажалай түлөө hэншье hайн, — гээд Варвара Борисовна Тугаринова хөөрэнэ.— Энэ жэлдэшье нёдондонойхиhоо бага бэшэ овощ абахаар хараалнабди. Жэлнай ондоохон, ойн баярай алдарта жэл ха юм даа...

Эгээл үрэжэлтэ газарта хартаабха таридаанхай. Энэ жэлдэ хартаабха ургуулагшад 11 гектарай нэгэ гектар бүриhөө 90 центнер ургаса абахаар оролдоно.

— Ургамалай бага талмайhаа шадаал haa ехэ ургаса абаха зорилго урдаа табинхайбди, — гэжэ совхозой агроном Иван Павлович Минеев тэмдэглэхэ зуураа, саашань хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ,— тейшолэн хэлээд, тариагынгаа хүдэлмэриие эгээл саг болзортонь, үндэр шанартайгаар үнгэргөөбди гэжэ hанагдана. Мүнөө таримал ургамалнуудайнгаа хойноhоо hайнаар харууhалха, уhалхын тула оролдонобди.

Шасарганын совхозой эдлүүриин газар тиимэ ехэ бэшэ юм. Тэрэнь бүхыдөө тооной уhалагдажа боломоор, тиимэhээл Ацуулые нуга газар ган гасуурай хохидолдо дайрагдаагүй гэжэ хэлэхээр. Тиимэhээ эндэхи гол дайда таримал жэмэс, овощ ургуулхала тон зохисотой, таатай болоно. Үрэжэл ехэтэй нютагайнгаа газар ашаг ехэтэйгээр ашаглахын тула түрүү арга онош хэрэглэжэ, эгээл бага гаргашатайгаар үндэр баян ургаса абажа, эгээл hайн олзо доходтойгоор ажахыгаа эрхилхэ гол зорилго урдаа эндэхид табинхай. Совхозойнгоо үйлэдбэриие саашадаа хүгжөөхэ тушаа зүб шэглэл барижа, түрүүшын найдамтай бага алхамуудые хэжэ эхилhэн тухайнь яажа тэмдэглэхэгүй байлтайб.

Ц. БАЛДАНОВ.

Сэлэнгын аймаг.

КОММУНИСТ ТУХАЙ ХӨӨРӨӨН

Муу hураг тунхаг хүниие сошордуулдаг. Энэ удаашье баhал тиимэ байгаа. Орасио баригдажа хаагдаа гэhэн hурагай Овьедо город соогуур тарахада, хамта тэмсэжэ ябаhан нүхэдэйнь зүрхэнэй али зэргээр дуршаhые, тэрэнэй түрэл Астуриин шахтёрнуудай, бүхы зоной гашуудаhые, зэбүүрхэhые тухайлжа ойлгохоор. Ушар юуб гэхэдэ, Орасио гартаа буу барин болоxо, республикые хамгаалалсаhан, орон дотороо эрхэ сүлөөгэй нара мандуулха гэжэ фашизмын хара хархис үедэ тэмсэл ябуулhан байна. Орасио Фернандес Ингуансо гэгшын эрэлхэг зоримгой ябадалынь үльгэр домогтол али болоhон. Яаха аргагүй хэсүү байдал тохёолдобо гээд hанахаланиин, эрэлхэг зүрхэез, тэсэбэри зоригоо эршэдхэн зангидажа, бэрхэшээл дабан гарагша hэн.

Теэд Орасио Фернандес Испаниин гестапын—Франкогой социально-политическэ полициин haбарта орол гэhэн гашуудалта мэдээсэл дуулдаба. Испаниидахи олон мянган нүхэдынь, дэлхэйн олон миллион коммунистнууд, бүхы үнэн сэхэ хүнүүд Орасиое аршалхын түлөө тэмсэхээр жагсана.

Орасио Фернандес гэгшын Испаниин коммунис партиин гүйсэдкомой гэшүүн байhаниинь мүнөө бүгэдэндэ элитэ болоо. Испаниин сүлөөтэ байдалтай болохынь түлөө ами наhаяа, сүлөөгөө хайрлангүй, бусад нүхэдтэеэ хамта тон харюусалгатай, өөртэнь тон аюултай ябуулга Испанидаа хэжэ, хүн зониие зоригжуулан, тэмсэлдэ элсүүлжэ ябаhан байна. Иимэ тушаал даажа, энэ тэмсэл хэжэ ябатараа Хулиан Гримау—1963 ондо, онлоо табан нүхэд—урда тээнь ами наhаяа алдаhан байгаа. Испаниин

ҮЛЬГЭР ДОМОГ МЭТЭ АЖАЯБА…

Коммунис парти эмиграцита гараhан парти бэшэ, харин франкис засагай үедэ арьяатадай эшээн соогуур эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулдаг парти юм.

Ажаябадалынь үльгэр домог мэтэ бэшэ hэмэмни уншаа haa, Орасио Фернандес энээхэ hэн. Тиигэхыень дуулаhаншье шэнги болоноб. Теэд тэрэнэй гэр булэ соошье, бага балшар наhанданьшье үльгэрлэн домоглоhониину юумэ оройлоо байгаагүй юм. Найман ухибүү тэжээхын тула ходо оролдожо ябадаг эсэгэнь багшаар ажаллагша hэн. Ехэ хүбүүн Орасио гэдэгынь абынгаа харгыгаар— багша болохо хүсэлтэй байгаа. Бусадые hургахын тула өөрөө түрүүн hураха хэрэгтэй байба. Теэд нютагтань мүртэй hургуулиншье байгаагүй, Орасио гэр булөөрөө Овьедо ошожо, тэндэ дээрэ гостиницын рассыльна боложо оробо. Гэбэшье hураха хүсэлөө орхёогүй. Хүшэр хүндэ ажалайнгаа, нойргүй hүнинүүдэйнгээ хажуугаар, газар доро дарагдажа хосорhон шахтёрнуудай уншэн ухибүүдтэ түрүүшынгээ урок үгэбэ. Тэрэниие наhан соохи мартагдашагүй үдэрнүүдэйм нэгэн гэжэ тоолодог байгаа. Ухибүүдэй бүгэдөөрөө hургуулида ябахаар, хүнүүдэй бултадаа ажалтай байха, бүхы зоной нэрэ солыш хүндэлэгдэхөөр — тиимэ байдал тогтооxо гээд боложо ябадаг Орасио ухибүүд тушаа аха ёhоной анхарал гаргадаг hэн. Улаанаар будагдаhан угаа томо дайдые карта дээрэ залжа, тиимэ hайн байдал Советскэ Союзда тогтонхой юм гээд эсэгэнь хэлэгшэ hэн.

Удааншье багшалаагүй. 1936 ондо Орасио гартаа буу барижа, шахтёрнуудтай, республиканскэ сэрэгүүдтэй хамта республикаяа хамгаалжа ороhон. Астуриин ниислэл—Овьедо хотые сэрэгэй губернаторай дайсандаа тушаан үгэхэдэнь, ошожо дайсантай байлдахаяа хада уула гү, али фронт хүдөө ошохо баатай болобо. Шахтёрнуудай восстаниин гал дүлэнэй 1934 ондо бадарhан пролетарскэ Астуриин ниислэл хотодо фашистнууд зэрлиг муухай мүрдэлгэ, хюдалга үйлэдэжэ эхилээ. Нэгэтэ коммунистнууд, социалистнуудай хажуугаар эсэгыень бариад тушаажа ябаха зуураа. Дуарка тосхон шадар тэдэнэй hуугаад ябаhан машиные ёроогүй гүнзэгы жалга руу фашистнууд түлхижэрхёо юм.

Астуриhаа гараад, хада руу ошожо ябаhан Орасиое фалангистнууд барижа, сэазалхаар шиидхэhэн байгаа. Граждан гвардиинхид эхэhээнь асуулта хэхэ, түрмэдэ хааха, хараaха занахынгаа хажуугаар «Шинии ухибүүд — нохосууд!» гэхэ мэтээр дорожжолон дайрадаг байба. Теэд ухибүүдэ наhанаймни омогорхол гээд тиихэдэ тоолоxо ябаhан эхэнь, ухибүүдни бүхы арадай омогорхол болобо гэжэ үшөөл ойлгодоггүй, мэдэдэггүй байгаа.

Сталинград шадар совет сэрэгүүдэй илалта түйлахада Орасио Фернандес табигдаhан юм. Ушарынь—Испаниин фашистнууд бага зэргэ номгоржо, айдаг шэшэрдэг болоhон байха. Үршөөл бууба. Гэбэшье «Тэмсэл үргэлжэлhээр!» гэжэ Орасио өөртөө хэлэнэ. Дахин дахинаа арест, тэрьедэлгэ, мүрдэлгэ болобо. 1958 ондо шахтёрско Астури дахинаа тэмсэн бодоод, тэрэнь мүнөө хүрэтэр ур-

гэлжэлhээр. Франки… да эсэргүү тэмсэл … на, студентнэрэй … болоно, хүдэлмэриша… нууд байгуулагдана. … КИИ-гэй шанга, тэс… гаhаа. Орасио Ферна… хэдэ мянган под… франкогойхидто эс… эмхидхэхы шадабари… долhоо үг үндэhэтэй…

Иимэ хүн 1969 … 22-то франкис гест… дахин орошоо. Тэр… хаалга—хархис засаг… зэрлиг мүрдэлгын н… Онсо байдалай бүрүү… лээр франкизм хэр… мүрдэлгэ хардалгаа… гадхажа, полициин … нууд тушаа шинты… гын» трибуналнууд … соведууд шиидхэбэр… бэшье энэ орон дото… нуудта эсэргүүсэгш… улам үргэн ехэ боло…

Түс фронтын нэг… лэгшэ, коммунист Ора… дес Ингуансо гэгш… ёhотойбди. 58 наhа… эсэргүү тэмсэлдэ сү… энэ хүнэй түлөө омо… шиэмлэ дураа гутаж… хы хүн зон оролло… нэгэтүүлмэ ёhотой. … рэгэймни, хүсэhэн … бэелхэ саг ойртохо … Фернандесай лаб hай… лань этигээрэйгты. … шань хайшан гээд … гэжэ Астуриин шах… металлургнуудые, … ангиие, арад зоноо h… на.

Эусебио СИ…

Испаниин …

ТҮРЭЛ ОРОН ДОТОРНАЙ

ПЕРМСКЭ ОБЛАСТЬ. Кама мүрэн дээгүүр модо урадхуулга түлэг дундаа ябажа байнхай. Эндэхи Модошод В. И. Лениней ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ оролсоод, саарhа хэдэг предприятинуудта 15 миллион кубометр Уралай модо эльгээхэ гэжэ зорилготоо. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Кама мүрэн дээгүүр модо урадхуулга.

ТАСС-ай фотохроника.

РОСТОВСКО ОБЛАСТЬ. «Целинный» совхозой механизаторнууд ургаса хурьяа… хи hайнаар ажаллажа байна. Эндэ аха дүүнэр Евгений, Раиса ба Тимофей Кобринни… наар ажаллана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: механизаторнууд Евгений (зүүн гарhаа), Раиса, Тимофей Кобринни…

ТАСС-ай фото…

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

...-гай ЦК-гай ПЛЕНУМ БОЛОБО

...(ТАСС). СЕПГ-гэй ... Политбюрогой гэшүүндэ ..., ЦК-гай секретарь Гер... СЕПГ-гэй ЦК-гай пле... элидхэл хэхэдээ. Ком... хүдэлмэришэнэй парти... московско уласхоорондын ... — бүхэдэлхэйн-түүхэтэ ...артай ябуулга болоно гэ...лэбэ.

...ондын энэ зүблөөн ма... улам ургажа, дэб...һые элирхэйлээ, хани ...оршон байдалда үнгэрөө. ...а дүү партинууд ямаршье ...ар хараа бодолоо хизаар... элирхэйлхэ арга.болом... гэжэ элидхэлнэ хэ-...

...нэй баталан абаһан, ... сагай империализмда ... тэмсэлэй зорилгонууд. ... болон хүдэлмэришэнэй ..., империализмда эсэр... хүсэнүүдэй нэгэдэмэл ... гэһэн документ — марк...ленинскэ тодо мэргэн зо... болоно гэжэ Г. Аксен... Энэ документ мүнөө ...уласхоорондын байдалые ...гүн гүнзэгыгөөр шэнжэл... империализмда эсэргүү ...талаар бүхы оронууд ба ... бодото байдалтай ...холбоһон байна. Импе... эсэргүүсэн тэмсэгшэ ... ба хүдэлмэришэнэй ... хамтын тэмсэлэй ...ба тактика тус документ ... оролдолгоор найруу... Энэ хүдэлөөнэй ойрын зо... империалис зонхилол... эсэргүү тэмсэлэй, уласхоо... коммунис хүдэлөөнэй дүй ...сэгсолготой нягта хол...ор тодорхойлогдоо.

...оондын зүблөөн халаа ...эйн коммунис хүдэлөө...тическэ, суртал бодолой нэгэдэл тогтоохо замдахи нилээд ехэ дэбжэлтэ болоно гэбэ.

БОЛГАРИИН АРАДАЙ АЖАХЫН АМЖАЛТАНУУД

СОФИ. НРБ-гэй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэ мэдээнүүдые согсолдог гүрэнэй управлениин мэдээсэһэнэй ёһоор, ороной промышленность 1969 оной түрүүшын хахадта, 1968 оной түрүүшын хахадтай жэшэбэл, 10.4 процентээр ехэ продукци үйлэдбэрилэн гаргаа. Ажалай бүтээсэ 6 процентээр ургаа. Үйлэдбэридэ хабаададаг хүдэлмэришэн бүхэнэй салин хүлһэн дунда зэргээр 1.8 процентээр нэмэө.

Рознично эд бараанай эрьесэ 2.447 миллион лев болоо. Энэнь 1968 оной энэ сагай хугасаатай жэшэбэл, 134 миллион левээр ехэ гээшэ. Гэхэтэй хамта гадаадын хүдалдаа наймаан хэдэ дахин нэмэө.

АТОМНА РЕАКТОР БОДХООГДОНО

ВАРШАВА. 1974 ондо ашаглагдаха атомна реактор Познань хотодо бодхоогдохоор шиидхэгдээ. Научна эмхи зургаанууд болон промышленностиин даалгабаряар тус ядерна түб шэнжэлгэнүүдые хэдэг болохо юм.

ДЭЛХЭЙН ТАБИН ГОРОДТОЙ ХОЛБООТОЙ

ПРАГА. Чехословакиин ниислэл уласхоорондын томо авиалининүүдэй түб болонхой. «Чехословацкие авиалинии» гэжэ компаниин самолёдууд Европын. Дүтын ба Дундада Зүүн зүгэй, Африкын, Хойто ба Урда Америкын 50 гаран городуудтай саг үргэлжэ холбоотой байдаг. Оронойдотоодын ба уласхоорондын авиалининүүдэй утань 100 мянга шахуу километр болоно. «Чехословацкие авиалинии» гэжэ агаарай замаар совет «ТУ-124», «ТУ-104», мүн Чехословакиин самолёдууд ниидэдэг болонхой.

ТАРЯА ХУРЯАЛГА ТҮЛЭГ ДУНДАА

БЕЛГРАД. Оронойороһото урагамалнуудай гол түлэб тарян — намарай шэниисэ хуряалга дүүрэнтэжэ байна. Оронойреспубликанууд болон хизаарнуудһаа ороһон мэдээнүүдэй ёһоор тарянай ургаса мүнөө жэлдэ яһала һайн. Ешмээн ба обёос хуряалга мүн лэ эхилээ.

АРАДАЙ АЖАХЫНЬ АМЖАЛТАТАЙГААР ХҮГЖЭНЭ

ХАНОЙ. ДРВ-гэй арадай ажахын 1969 оной нэгэдэхи хахадта хүгжэлгын хэблэлдэ толилогдоһон дүнгүүд оронойэкономикын амжалтатайгаар хүгжэжэ байһан тухай гэршэлнэ.

Үнгэрэгшэ жэлэй түрүүшын хахад жэлтэй сасуулбал, барайгарай эзэлһэн талмай 110 мянган гектараар дээшэлээ. Гахайнуудайнь тоо толгой 3 процентээр нэмэө.

Демократическа Вьетнамай хүдэлмэришэн анги нилээд ехэ амжалта түйлаа. Байгша оной түрүүшын хахад жэл соо электроэнерги үйлэдбэрилгэ 38 процентээр, модо бэлэдхэлгэ 13 процентээр, барилгын материалнуудые үйлэдбэрилгэ 24 процентээр, утэгжүүлгэ 11 процентээр дээшэлээ. Текстильнэ ба арһанай зүйлөөр хэгдэһэн продукци мүн лэ дээшэлээ.

БОЛГАРИИН ЗАГАҺА ОЛЗОБОРИЛДОГ ФЛОТ

СОФИ. Болгари далай соо загаһа олзоборилгоёо амжалтатайгаар эрхилнэ. Һүүлэй табан жэлэй туршада Советскэ Союзай туһаламжаар загаһа олзоборилдог томо флот байгуулагдаа. Африкын баруун-урда эрье шадаршье, Канарска аралнуудай хажуугааршье, Зүүн Канададашье загаһан амжалтатайгаар олзоборилогдоно. Жэлэй эхинһээ хойшо 40 мянган тонно загаһан тушаагдаа.

ВЬЕТНАМАЙ ДЕМОКРАТИЧЕСКА РЕСПУБЛИКА. Оронойхүдөө нютагуудта автомашинанууд жэл ошохо бүри ехээр баригдадаг болоо. Харгын барилга дээрэ эндэ эмхидхэгдэһэн ...улай бригаданууд ехэ үүргэ дүүргэнэ. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хоабинь провинцида харгы барилгада хүдэлмэрилдэг Нгуен Чонт Гуе ба Нгуен Нок Линь гэгшэд ажал дээрээ.

ТАСС-ай фотохронико.

ЧЕБОКСАРА 500 ЖЭЛЭЙ УРДА ТЭЭ

...Р-эй Наукануудай академи... экспедици Чувашай ниис... археологическа малталга ... 500 жэлэй урда тээ байһан хотын барилганууд. ... хэрлэбэл: гар урлалай, ..., гутал оёдог мастер..., байра гэр олдобо.

Эрдэмтэдэй даб дээрэхи тобшололой ёһоор, Чебоксара XV зуун жэлэй тэнгһээ хойшо Чувашай яһала хүгжэнги һуурин газар байһан янзатай.

Малталгын хүдэлмэри эрхилхэ отрядай ударидагша, түүхын эрдэмэй доктор В. Ф. Каховский ТАСС-ай корреспондентдэ иигэжэ мэдээсээ: Эндэһээ 17 мянга гаран зүйлэй элдэб хэрэгсэлнүүд олдоо. Тэдэнэй дунда — ород, финно-угорско, булгарска керамика, модоор, металлаар, яһаар бүтээһэн зүйлнүүд бии.

ЛЕНИНЭЙ ХЭРЭГЭЙ ТҮЛӨӨ ТЭМСЭГШЭД

ТЭМСЭЛДЭ ЗОРЮУЛАГДАҺАН АМИ НАҺАН

Буряадай мэдээжэ революционер, Совет засагай түлөө тэмсэлшэдэй нэгэн Семён Хабалович Николаев арадай зол жаргалай түлөө богонихоншье һаа, дүлэн шэнгеэр бадарһан наһаяа зорюулһан хүн.

Алайрай хушуунай Ңыгдэ нютагта далан жэлэй саада тээ тэрэ үгытэй буряад бүлэдэ түрөө һэн. Багаһаа хойшо ядарал зобөлон үзэһэн энэ һүбэлгэн бэрхэ хүбүүн элдэб номой нюуса тайлаг эрдэмтэ болохые ехэтэ хүсэдэг бэлэй. 1914 ондо хоёр классетай училищи дүүргээд, Семён эрхимээр шалгалта барижа, Эрхүүгэй семинарида оробо.

Эндэл түрүү үзэл бодолтой һурагшадтай танилсажа, революционно кружогто хабаадалсадаг болоо. Нюуса суглаа үнгэргэлгөөр бэлэдхэл һайнтай, бэрхэ ударидагша гэжэ тоологдодог һэн.

1918 оной эхин багаар Эрхүүдэ коммунистнуудай буряад бүлэг бии болобо. Семен Хабалович энэ бүлэгэй эмхидхэгшэ, ударидагшадай нэгэн байһан. Буряадай харанхы барга хүдөө нютагуудтар Совет засаг тогтоолгодо элэбхитэйгээр хабаадаа, энэ хэрэгтэ һаад ушаруулһан хүнүүдтэй эр... шууд тэмсээ. Жэшээлхэдэ, ниитэ буряадай съезд дээрэ «бүгэдэ арадай национальна нэгэдэл» дэмжэжэ, буряад нютагуудта Соведүүдые бии болголго огт хэрэггүй гэһэн шиидхэбэри националистнуудай гаргахадань, С. Х. Николаев коммунистнуудай үгһөө үтэ хэлэхэдээ. Соведүүдэй байгуулалтын программа эли тодоор харуулжа, буржуазна националистнуудые үндэһөөрнь элирүүлжэ, арадай дайсад байһыень элишэлээ һэн.

1918 оной зун нүхэд Николаев Забайкали ерэжэ, Худара-Буряадай хушуунай нютагуудта революциин дайсадһаа хорохо баатай болоо. Теэд үни удаан ажалгүй һуужа шадаагүй. Намарынь нюусаар дахин Эрхүүгэй губерни ерэжэ, Черемховодо байрлаба. Эндэ большевигүүдтэй хамта Ангарска аймагай хүн зоной дунда ойлгуулагамжын хүдэлмэри ябуулжа, сагаантаниие усадхахын түлөө тэмсэлдэ булгааран болохыень уряална.

Большевигууд В. И. Трубачеев, Ф. И. Павловтай хамта Семён Николаевай бүтээһэн нилээд ехэ ажал хүдэлмэриин ашаар 1919 оной октябрь һарада Ангарска аймагта Кондойн коммунистнуудай нюуса ячейкэ ... хэгдээ һэн. Хожомынь энэ ячейкэ партийна комитет болон хубилгадаһан. Нүхэд Николаев комитедэй түрүүлэгшээр һунгагдажа, эндэ хүтэлбэрилхы хүдэлмэри ябуулхадаа, дүй дүршэл ехэтэй, ёһотой коммунист байһанаа харуулаа. Коммунистнууд партизануудай дүты сэряадуудта али бүхы туһа үзүүлдэг: хүн зонһоо мүнгэ, эдихэ хоол, хубсаһанай зүйл суглуулжа үгэдэг, нюдарган баяшуулһаа буляаһан буу зэбсэг тэдэндэ дамжуулдаг байһан юм.

Мэдээжэ революционер М. И. Ербановтай хамта С. Х. Николаев партиин Эрхүүгэй нюуса комитедэй дэргэдэ коммунистнуудай буряад секци байгуулгада эдэбхитэйгээр хабаадалсаа. 1920 оной январь һарада РКП(б)-гэй Эрхүүгэй губкомой буряад секциин түрүүшын суглаан дээрэ Семён Николаев бюрогой гэшүүнээр. Бурсекциин секретаряар һунгагдажа, Соведүүдые һэргээлгэдэ, газар бүхэндэ шэнэ парторганизаци, ревкомые эмхидхэлгэдэ хүсэ шадалаа гамнангүй хабаадаа.

1920 ондо тэрэ РКП(б)-гэй ЦК-гай Дальбюрогой аппарадта абтаад, энэл оной һүүл багаар Коминтерный Дальневосточно секретариадта хүдэлмэрилжэ, харюусалгатай ажал ябуулна.

Совет засагай тогтожо батажаһанай һүүлээр Николаев Зүүн зүгэй ажалшадай Коммунис университедтэ (КУТВ) һурахаяа Москва хото эльгээгдэбэ. Нэгэл курс дүүргээд, Свердловэй нэрэмжэтэ университедтэ ороод байхадань, тэрэниие КУТВ-гэй багшаар томилоо һэн.

Зүгөөр шанга тэмсэлэй жэлнүүд эсэшэ сусашагүй коммунистын бэе махабадые муудхуулжа. 1922 ондо оройдоо 24 наһа гүйсэһэн залуу хүбүүн Москвада наһа бараа һэн.

Арадайнгаа зол жаргалай түлөө ами наһаяа хайрлангүй тэмсэһэн баатарлиг хүбүүгээ Эхэ оромнай мартахагүйл. Москвадахи Новодевичье кладбищада С. Х. Николаевай хүүр дээрэ мрамораар хэгдэһэн хүшөө табигдаад, дээрэнь алтан үгэнүүдээр иигэжэ бэшэгдэнхэй: «Буряад орондо коммунис хүдэлөөнэй эхи үндэһэ табигшалай нэгэндэ».

А. ВАРТАНОВА,
юридическэ эрдэмэй кандидат.

ҺАЙХАН ЗАНШАЛ СЭДЬХЭЛ ДУЛААСУУЛДАГ

(ЭТНОГРАФИСТЫН ТЭМДЭГЛЭЛ)

Һаяшаг Галуута-Нуурай нүүрһэшэдэй ажабайдалтай дүтөөр танилсааб. Ниитын газарта, гэртээ байхалааашье мүнөө сагай эрилтэдэ тааруу зохидоор бэеэ баридаг заншалтай. Сэхыень хэлэхэдэ, энэ талаар нилээд ехэ хубилалта болоо. «Амяа хараһан, арһаа хэдэрһэн» ябадал оройдоошье үзэгдэнэгүй. Социалис ажабайдалай жама ёһондо тааруу шэнэ түхэлэй ёһо заншал нэбтэрэн ороно.

Гусиноозерск хотодо Ефросинья Ивановна Бодунова гэгшэ ажаһуудаг юм. Энэ эхэнэр № 2/5 шахтын ажахые даагшаар мүнөө хүдэлнэ. Эндэхи Надежда Околокулак Елена Ерошева хоёрой пенсидэ гарахада, үдэшэлгын эмхидхэлэй хүдэлмэриие Е. И. Бодунова һайн дураараа өөртөө даажа абаба. Хэтэрмэ хүхэ зугаа найршье эмхидхэгдээгүй, миин лэ сай уулганда жараад хүн суглараа һэн. Сугларагшадай нэгэшье хүн уйдан гажараагүй, харин сугтаа хүдэлдэг нүхэдынь ажал хүдэлмэри тухайгаа, үнгэрһэн сагай хүндэ хүшэр, мүн согтой хүхюу саг тухайгаа һанан һанан хөөрэлдэжэ. зугаа гаргаа бэлэй. Нэгэниинышье бултанһаа урид арилха дурагүй, хэтын хэтэдэ нүхэсэһэн заһгилаагаа бүри шангадхаба. Хамагай түрүүн Ефросинья Ивановна революционно дуунай аялга ирагуу гоёор уянгатуулжа захалба. Тэрэниие бэшэдынь бүгэдөөрэн дэмжэнэ, дуунай аялга оршон тойрониие сууряатуулан, бүришье хүсэтэйгөөр зэдэлшэбэ.

Хада уулын харгы замаар
Дабшаа манай дивизион...

— Илангаяа энэ дуүе минии аба дуулаха ехэ дуратай байһан юм. Ерэ нэгэ наһатай болоошье һаа, заримдаа энэ дуунай аялгые гүнгинүүлжэ һуудаг, — гэжэ Ефросинья Ивановна хөөрэнэ.

— Шинии абые хэн танихагүйб даа. Улаан партизан ябаа һэм шуу. Аба тухайдаа, үг гарбал тухайдаа хөөрэжэ үгыт, — гэжэ сугларагшад Е. И. Бодуновада хандаба.

Үг гарбалдань хабаатай һайн һайхан үльгэр домогуудые тэрэ һайса мэдэдэг, залуушуулда саг үргэлжэ хөөрэдэг. Тиихэдэ дэлхэйн нэгэдэхи дайнда хабаадалсаһан. Совет засагай түлөө ами бэеэ хайрлангүй тэмсэһэн, граждан дайнда ябалсаһан тухайдаа Иван Антонович Будников һонирхолтойгоор хөөрэдэг заншалтай. Улаан партизанда хөөрэхэ юумэн яһала бии даа. Нүхэр Будников арадай мэдээжэ летчик Нестеровтэй хамта алба хэһэн намтартай. «Үхэлэй занга» хэһэн эрэлхэг зоримгой летчигой баатаршалгаһаа эхилээд, замбуулин соогуур сахилгаан хурдаар ниидэдэг онгосонууд тухай хөөрэлдэхэдэнь бүришье һонирхолтой.

Үнгэрһэн саг, мүнөө үеын бодото байдал тухай хөөрэлдэхэ заншал эндэ үнинэй мүндэлһэн. Мүн арадай дуунуудай, хатар наадаанай ирагуу аялга замхадаггүй.

Энэ мэтын һайн һайхан ёһо заншал № 2/5 шахтын нүүрһэшэдэй ажабайдалда үни хада нэбтэрэн оронхой. Залуухан хүдэлмэришэдые сэрэгэй албанда ошоходонь баяр ёһололой оршон байдалда үдэшэдэг юм.

Тиихэдэ Е. И. Бодунова энэ бүхы юумые гансаараа эмхидхэдэггүй, тэрээндэ шахтын эдэбхитэд һайн дураараа туһалдаг. Жэшээнь, нүүрһэнэй комбайнай машинист Н. В. Королюк, тэрэнэй һамган Анна Александровна (газ хэмжүүршэнээр хүдэлдэг) гэгшэд Ефросинья Ивановнагай эгээ найдамтай туһалагшад болоһоор үнинэй.

Амаралтын үедэ бүхы коллективээрээ ойдо гаража, һархяаг, жэмэс болон һамар суглуулдаг, мүн загаһашалха дуратайшуулшье голой эрьеэр сэнгэдэг.

Шахтын мэдээжэ машинист Николай Васильевич Королюк архида дуратайшуултай тэмсэхэ гэжэ шиидэбэ. Уридшалан һамгантайгаа хэлсээд, салингай үдэр архида дуратайшуулые гэртээ урижа ерүүлбэ. Теэд архишье байгаагүй, сугларагшад сай ууха баатай болобо. Сайлаха үедэнь Николай Васильевич Анна Александровна хоёр элдэбын хөөрөө эмхидхэжэ, үбгэн һамган хоёрой хоорондохи харилсаае дайраһан гү, али үхибүүдэй саашанхи хуби заяан тухай хөөрэлдэхэдэнь, тэдэнэр эзэлүүдгүй хабаадажа, архи тухай дурдахаяа болёод бэлэй.

Анна Александровна ехэ хөөрүү хүн юм. Хуушан Селенгинскдэ түрэһэн тула эндэ сүлэлгэдэ байһан декабристнуудай ажабайдалые дууһан мэдэдэг, тэрээн тухайда зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэмөөр хөөрэдэг юм.

Иимэрхүү уулзалгануудые мүнөө олонхи айлайхид эмхидхэнэ. Сайлалганда уригдаһан хүдэлмэришэд түрүү нүүрһэшэдэй дүй дүршэлые хайшан гэжэ халан абахаяа хэлсэдэг. Жэшээнь, № 7/8 шахтын үрэмдэлгын бригадын бригадир Б. С. Бальжиев архиншадые үзэн ядадаг, тиимэһээ тэрэнэй бригадада орохо дуратайшуул олон байдаг.

Энээнһээ гадна, ёһо заншалта үдэрнүүд заримдаа газаа үнгэргэгдэнэ. Шэнэ жэлэй айлшалхын урдахана һайндэрэйхеэр хубсалһан хүдэлмэришэд «Ородой тройкодо» һуужа сэнгэдэг, концерт наада харадаг, халуун блины амтархан эдидэг юм.

Һайхан заншал сэдьхэл дулаасуулдаг шуу. Тиихэдэ Галуута-Нуурай нүүрһэшэдэй һайхан заншал хаа-лагуур үргэнөөр таража, олон түмэнэй зүрхэ сэдьхэлые дулаасуулха аабза гэжэ найдагдана.

И. ТУГУТОВ,
түүхын эрдэмэй кандидат.

„БУРЯАД ҮНЭНДЭ" БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

„ЗЭРЛИГ ААША"

Иимэ гаршагтай статья манай газетын мартын 8-най номерто толилогдоһон юм. Статья соо Хэжэнгын аймагай промкомбинадта жолоошоноор хүдэлжэ ябаһан Сергей Мункуевич Цыреновэй байгша оной февралиин 25-да Хэжэнгын совхозой клуб соо тэндэхи залуу хүбүүдтэ мэдээгээ алдатараа сохюулһан тухайнь бэшэгдэһэн байгаа. Муухай зэрлиг ааша гаргагшадынь хэд бэ гэхэдэ, Хоринч аймагай электросетиин хүдэлмэришэн ябаһан Цыденов Александр, Зүүн Сибириин технологическа институдай нэгэдэхи курсда һуража байһан Нимбуев Даша-Нима.

«Зэрлиг ааша» гэһэн статья Зүүн Сибириин технологическа институдай студентнүүдэй хамтын суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Тиин статья соо хэлэгдэһэн баримта тодорхо, институдай ректорэй приказаар Нимбуев Даша-Нима мартын 28-да институдһаа хаягдаба гэжэ тус институдай партийна бюрогой секретарь Д. Р. Мангутов манай редакцида мэдээсэһэн юм.

Хэжэнгэ тосхондо аймагай арадай сүүд тэдэнэй хэрэгые хаража үзээд, Цыденов Александрые 4 жэлээр түрмэдэ хааха гэһэн шиидхэбэри гаргаа. Нимбуев Даша-Нимань заһан заларуулгын ажалда нэгэ жэлээр ябуулагдаха болобо гэжэ Хэжэнгын аймагай арадай сүүдэй түрүүлэгшэ нүхэр Цырендоржиев манай редакцида мэдээсэбэ.

ДУРЫЕМ БУЛЯАҺАН УУЛЗАЛГА

...шэ хабар СССР-эй ара... ...истка Лариса Сахьянова... ...ческо үдэшэнүүд хойно ... һүбарилдан үнгэржэ. ...ай хатар нааданда ду... ...ые нилээд хүхеэгээ. ...татайгаар үнгэрһэн ... тухайнь хэлэхэеэ һана... ...харин мэдээжэ балери... ...ческо ажабайдалтай няг... ...той тон һонирхолтой ... тухай хөөрэхэ хүсэл... ...шье мэдэһээр, Буряа...эй хатаршаниие уужам ...эт оронойнай зүг бү... газаадын оронуудта... халуунаар угтаһан, ...хан наадыень ехэтэ ...һан байха. Гэбэшье тэрэ ...ые дурдаагүй һаа, ...ьянова болон тэ...за хатардаг Петр Аба...ическо намтар хүсэд ...жэ һанаштай.

* * *

...ой намар таряагаа хү...һэн целиннигүүдтэ ...ашад хүрэжэ ерэбэ. ...кусствын декадада ха...түлөөлэгшэдые хани ...тахаяа булта зэһэ... ...ай Целиноград хо...ортдо үнэхөөрөөшье ... Хүгжэмэй ирагуу ...нэ, сэсэгүүд болон ...нуух яларна. Микро... фотоаппарадуудые яла... радистнууд, репортер...

...самолёт аэровокзалай ..., тэндэһээ Россин ту... зяралгүйхэн гаража захалба. Композитор Соловьев-Седой, Бүхэсоюзна радио ба телевидениин главна дирижер Юрий Силантьев, СССР-эй арадай артист Николай Черкасов, артистнар Ксана Рябинкина, Тамара Миансарова, Кира Смирнова, Борис Амарантов болон олон бусад бии... Гайха! Мэдээжэ хүнүүдэй дунда гэнтэ танил шарайнуудые харажархибаб. Һорьмоһоо хараа гүб? Үгы һаа, һамаржа танягүйб. Тон дүтын хүнүүд урдаһаам миһэрхэдэл гэхэ юм. Мүн даа. Буряадаймнай мэдээжэ балерина Лариса Сахьянова бэлигтэй хатаршан Петр Абашеев хоёр тэдэнэй дунда харагдаба. Эдир пионернүүдэй тэдэндэ баглаа сэсэгүүдые барюулхые харахадаа, зүрхэ сэдьхэлни аргагүй хүдэлөө һэн.

Үдэшэниинь целиннигүүдэй байшанда хүн зон олоор сугларба. Баяр ёһололой оршон байдалда декада нээгдэбэ. Президиумэй столой саана нютагайхидии һууа байба.

— Тэрэ хэн бэ? — гэжэ ара таладам хүнүүд шэбэр-һабир гэлдэшэбэ.

— Алма-Атаһаа ерээнэд бэшэ гү даа, — гэбэ хэншьеб.

— Үгы, тэдэшни Улаан-Үдэһөө ерэһэн айлшад гээшэ, — гэжэ эзэлүүдгүй дуугарбаб. Тиигээд нэрэ обогыень, габьяа зэргыень дурдабаб.

— Аа, тиимэ бы, дуулаһан, хатарһыеньшье хараһан байхабди, — гэжэ залуу механизатор хэлэбэ.

Росси гээшэмнай заха хизааргүй уужам ха юм даа. Олон яһатанай арадууд ажаһуудаг шуу. Гэбэшье түрэл арадайнгаа искусстватай олон түмэниие танилсуулха гээшэмнай хэды шэнээн харюусалгатай, баяртай гээшэб. Үзэсхэлэнтэ һайхан буряад дайдаяа ойндоо оруулжа, буряад арадайнгаа нэрэ хүндые дээрэ үргэжэ ябаһан нютагайхидаараа омогорхохо ушартай һуубаб.

Уужам дэлгэр Совет оронойнгоо зүг бүхэнөөр аяншалжа, дэлхэйдэ мэдээжэ артистнарай бэлиг шадамарые гайхан харабашье, тэрэ холын Целиноградта болоһон уулзалгаһаа үлүү юумэн намда байхагүй.

Тэндэхи соёлой байшангай гоё һайханиие дурдаадшье яахамнайб. Декадада хабаадалсаһан артистнар бүхы бэлиг шадабаряа гаргажа, сугларагшадай зүрхэ сэдьхэл дайрахые оролдоо бэлэй. Жэшээнь, Тамара Миансаровагай ирагуу гоё хоолой, Кира Смирновагай шог ёгто үгүүлэлнүүд, бүхы зониие энеэлгэһэн Борис Амарантовай пантомимо гэхэ мэтын удха түгэлдэр номернууд мүнөөшье нюдэндэм харагдаһандал, шэхэндэм дуулдаһандал болодог.

Гэбэшье Лариса Сахьянова Петр Абашеев хоёрой сценэ дээрэ гараха сагайнь дүтэлхэдэ зүрхэм хөөрэһэндэл болоод, нюурни халуу бусалхадал гэхэ юм. Юундэ? Юундэб гэхэдэ, ямаршье бэлиг талаантай артистнарһаа дутангүй хатаржа, харагшадые һонирхуулһай гэжэ сэдьхэлээ зобожо һуугааб.

— «Агуу гоохон Ангар дуухэй» гэһэн балетһээ алажио гүйсэдхэгдэхэнь, — гэжэ гэнтэ соносхогдобо.

Инаг дуранай ирагуу гоё аялганай зэдэлхэдэ хүнүүд амяа дараад, Лариса Сахьяновагай гарахые хүлеэн ядажа һуубад. Буряадай балеринын мойһон хара нюдэд инаглан ялабхижа, гарнуудайнь уянгатайхан хүдэлсэ бүхэн инаг дуранайнь эгэршэгүй хүсые гэршэлэн харуулха юм. Ангар дүүхэй Енисейтэй анха түрүүшынхеэ уулзахадаа, эшэһэн, баярлаһаншье хэбэртэй. Бүхы бэень далайн долгин мэтэ матаржа, сэдьхэлээ зобожо байһыень мэдүүлнэ.

Буряад арадай үльгэр дахинаа амидыржа, хоёр залуухан инагууд инаг дуранай хэзээдэшье үхэлгүй байһые элирүүлжэ шадаа. Целиннигүүд нилээд удаан альга ташажа, үшөө дахин хатархыень гүйба.

Һүүлээрнь Буряадай хатаршад Ороoһоной ажахын бүхэсоюзна институдай эрдэмтэдэй урда (Шорты хото), Кировэй нэрэмжэтэ, «Октябрь» совхозуудта, мүн Целиноградай промышленна предприятинуудта дэлхэйн классическа, совет болон буряад балетүүдһээ хэһэгүүдые шадамараар гүйсэдхэжэ, харагшадай дурые буляаһан байна.

Хожомынь, декадын дүүрэхэдэ, Целинна хизаарай гүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. В. Мацкевич артистнарые урижа хөөрэлдөөд, шалгарһан түлөөлэгшэдтэнь «Шэнэ ба боро газар ашаглаһанай түлөө» гэһэн медальнуудые, үнэтэ бэлэгүүдые барюулһан байна. Шагнал хайрада хүртэгшэдэй дунда Лариса Сахьянова Петр Абашеев хоёр байлсаа бэлэй.

Буряад арадайнгаа үндэһэн искусствые яһала урагшатайгаар хүгжөөлсэжэ, нангин түгыень хаанашье хада дээрэ үргэлсэжэ ябаһан бэлигтэй хүбүүд, басагадаараа бидэ ходоодоо омогорходогбди. Тэдэнэй тоодо олон тоото харагшадай дурые буляаһан, целиннигүүдые гайхуулһан СССР-эй арадай артистка, СССР-эй Верховно Соведэй депутат Лариса Сахьянова РСФСР-эй арадай артист Петр Абашеев хоёр оролсохо ёһоороо оролсоно.

В. БАРАЕВ.

Лидия Фёдоровна Слободенюк Гусиноозёрск хотын хүүгэ... эмхи зургаанuудта 20 жэл соо таһалгарлагүй хүдэлмэрилнэ. Энэ ... соо нүхэр Слободенюк ажалай баян дүй дүршэлтэй боложо, хүүгэдые хүмүүжүүлхэ хүдэлмэрээ шадамар һайнаар эмхидхэнэ. Тиимэһээ № 1 хүүгэдэй саад город соогоо эрхимлэнхэй. Зураг дээрэ: Л. Ф. Слободенюк.

Ф. МОРЕНЕЦЭЙ фото.

УЛААН-ҮДЫН ТҮҮХЭТЭ ГАЗАРНУУД

Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын тогтоһоор 46 жэлэй ойе ажалшаднай һаяшаг тэмдэглэн һайндэрлөө. Энэ үе соо республикымнай арад зоной туйлаһан амжалта угаа ехэ. Олон шэнэ хотонууд, хүдэлмэришэдэй ажаһуудаг городок, поселогууд бодхоогдоо. Хүдөө нютагуудай шарай шэнжэнь урдын хуушан үетэй сасуулбал, ехэл ондоо болонхой.

Эндэ республикын ниислэл — Улаан-Үдэ хотын түүхэтэ газарнууд тухай хөөрэхэ хүсэлэнтэйб. Энэ хөөрөөгөө гол гудамжа — Ленин үйлсэһөө эхилээ. Урдань энэ гудамжын гол дундуурнь шулуу дэбдиһэн, хоёр талаарнь ябаган хүнэй ябаха модон тротуартай байһан. Эндэ таригдаһан модон үгы һэн. Тэрэниие тарихынпье аргагүй байгаа. Юуб гэхэдэ, энэ гудамжаар хотын айлнуудай үхэр, хони, ямаад субажа ябадаг байгаа бшуу.

1924 оной июль һарада энэ гол гудамжые В. И. Ленин багшын нэрээр алдаршуулха гэһэн Верхнеудинскын городской Соведэй тусхай тогтоол эбтаа бэлэй. Энэ гудамжада түүхэтэй холбоотой һонин барилганууд, байшангууд олон бии. Жэшээлхэдэ, тус гудамжын адагта «Одигитриевский собор» гэжэ нэрлэгдэһэн хуушанай сүмэ байдаг. Тэрэнэй һуури 1741 ондо табигдаад, 1745 ондо баригдажа дүүргэгдэһэн юм.

Энэ сүмэ Улаан-Үдэ хотымнай эгээл хуушанай гоё һайхан барилтануудай нэгэн. Мүнөө энээн соо М. Н. Хангаловай нэрэмжэтэ республиканска музейн байгаалиин таһаг оршоно.

Ленинэй нэрэмжэтэ, Куйбышевай нэрэмжэтэ гудамжануудай булан дээрэ хуушанай хоёр дабхар шулуун байшан соо хүүгэдэй саад мүнөө байрланхай. Энэ байшан 1906 ондо баригдажа, тэндэ Дээдэ-Үдын эгээл түрүүшын дунда һургуули — реальна училищи нээгдэһэн намтартай. Эндэ багшанарай түрүүшын съезд зарлагдажа, багшанарай холбоо эмхидхэхэ, тэрэнэй устав зохёохо, һурагшадай ажаһуудалые һайжаруулха гэхэ мэтэ асуудалнууд хэлсэгдэһэн байна.

Ленин үйлсын 21-дэхи номерой байшан соо (республиканска библиотекын байһан) 1881 ондо тус хотын түрүүшын ниитын библиотекэ нээгдэһэн юм. Эндэ орожо ном, журнал, газетэ уншагшад тусхай түлөөһэ түлэдэг байгаа. Мүн ном, хэблэл захижа абахын тулада жэлдэ 10 түхэриг үгэдэг, гэртээ ном абаашажа уншахын тулада үшөө 6 түхэриг түлөөһэтэй байдаг һэн. Энэнь тэрэ сагайхяар тон ехэ мүнгэн байгаа бшуу.

Революциин урда тээ энэ байшанда наймаашан Второв гэгшын хубиин худалдаа наймаанай ехэ магазин байгаа. 1923 ондо тус байшан гүрэнэй мэдэлдэ абтажа, гүрэнэй библиотекэ эмхидхэгдэһэн.

Ленинэй гудамжадахи хоёрдохи номерой аптекын байдаг гэртэ 1918 он хүрэтэр «Русско-азиатский банк» байрладаг һэн. 1920 ондо Дээдэ-Үдэ хотые интервентнүүд болон Семеновой дээрмэшэдһээ сүлөөлһэнэй удаа эндэ Прибайкалиин земскэ саг зуурын засаг байһан. Прибайкалиин арадай съездын һүүлээр, апрель—ноябрь һаранuудта, Алас-Дурна зүгэй республикын (ДВР-эй) правительство энэ байшан дотор байрлаа бэлэй.

1923 ондо энэ байшан дотор байһан Буряадай революционно комитет Сибирь болон Алас-Дурнада хубаарилагдаһан Буряадай автономито хоёр областиие нэгэдхэн, Буряадай автономито республика байгуулха тушаа угаа ехэ хүдэлмэри ябуулһан байна.

Ниислэл хотымнай гол гудамжын 27-дохи номерой хоёр томо сагаан байшан (профсоюзуудай областной соведэй байһан) урдань хоёр дабхар модон гэр байһан. Эндэ 1923 ондо Буряадай АССР-эй эгээн түрүүшын правительство эмхидхэгдээ. Буряадай ЦИК, СНК 1932 он хүрэтэр энэл байшан дотор байһан түүхэтэй.

Энэ байшангай хоёрдохи дабхарай балкон дээрэһээ 1929 ондо Дээдэ-Үдэ ерэһэн Советскэ Союзай маршал С. М. Буденный тус хотын ажалшадые Совет правительствын болон реввоенсоведэй зүгһөө амаршалан үгэ хэлэһэн юм.

Мүнөө Буркоопсоюзай правлениин байдаг хоёр дабхар шулуун байшан революционно баян түүхэтэй. Эндэ 1918—1919 онуудта, гадаадын интервентнүүдэй, сагаантанай галзууржа байһан үедэ, Прибайкалиин подпольно организаци ажаллажа байгаа. Тэрэниие коммунис партиин элитэ ажал ябуулагшад А. П. Вогжанов, В. М. Серов, И. Л. Кузнецов-Воронов болон бусад толгойлжо байгаа.

Ород, буряад театрнуудай оршодог томо сагаан байшан соо 1917 оной мартын 6-да Дээдэ-Үдын Соведэй түрүүшын заседани В. М. Серовой хүтэлбэри доро үнгэрэгдөө. Удаань 1918 оной мартын 6—21-нэй үдэрнүүдтэ Дээдэ-Үдын ажалшадай съезд боложо, Соведүүдэй засаг түрые мэдэрхэ тухай шиидхэбэри абаһан түүхэтэй. Мүн тэрэ оной июлиин 16—20-ой үдэрнүүдтэ Прибайкалиин губерниин I съезд коммунис партиин элитэ ажал ябуулагша П. П. Постышевой хүтэлбэри доро үнгэрэгдэһэн байна.

Буряадаймнай ниислэл — Улаан-Үдэ хотодо түүхын-революционно дурасхаалай һонин газарнууд олон бии. Тэдэнэй зарим тэдые архивай баримтануудһаа абажа тэмдэглэгдэбэ.

А. НЕЛЮБИНА.
Буряадай гүрэнэй архивай хүдэлмэрилэгшэ.

СУРХАЙТА НУУРАЙ ЭРЬЕДЭ

Үзэсхэлэн һайхан байгаалитай Сурхайта нуурай эрьедэ аяншадай амардаг бааза нээгдэһээр гурбан жэл болобо. Энэ хугасаа соо манай республикын олон тоото ажалшад, студентнэр эндэ ерэжэ амардаг заншалтай болонхой.

Элдин талын дундуур зурыһан дардам харгыһаа хажуу тээшээ гараад, нэгэ хэды соо ябаһанай удаа энэ амаралтын газ- жэ ерэхэт **(1-дэхи зураг).**

Сурхайта нуурай оршондо амар- һонирхолтой аяншалгануудта ябе- дээгүүр онгосоор тамаржа сэнгэ- **(2-дохи зураг).**

В. ЗОРКИН

506 БАГШАНАР

Байгша ондо Буряадай багшанарай институт 506 хүн дүүргэжэ гараба. Энэнь нёдондо жэлэйхиһээ 130 хүнөөр олон болоно. Республикымнай, мүн хүршэ областьнуудай болон зарим автономито, союзна республикануудташье Улаан-Үдын дээдэ һургуулиин дипломтой багшанар эльгээгдэбэ.

Эдэнэр эрдэм болбосоролоор түгэс мэргэжэлтэд. Сентябриин нэгэнһээ һуралсалай шэнэ жэлые дунда һургуулинуудта угтажа, залуу үетэниие һурган хүмүүжүүлжэ захалха байна.

Һаяшаг тус институдай биологоо-химиин факультет түгэсхэгшэдэй үдэшэлгэ болобо. Эндэ тус факультет энэ жэлдэ дүүргэһэн олон хүбүүд, басагадта дипломууд барюулагдаа. Тэдэнэй дундаһаа Валентина Бурзакова Дарый Монгуш хоёр дээдэ һургуулиия онсо һайнаар түгэсхэжэ, улаан хабтаһатай дипломуудые абаһан байха юм.

Дарый Монгуш тухай тусхай тэмдэглэмээр. Энэ басаган Тувын АССР-һээ ерэжэ һуражсаа. Дээдэ һургуули түгэсхэлгын гүрэнэй шалгалта дээрэ эрдэм болбосоролой үргэн мэдэсэтэй байһанаа баталан, бүхы асуудалнуудые гүйсэдөөр тайлбарилжа, онсо һайнаар харюусаһан байна.

Гүрэнэй шалгалтын комиссиин гэшүүд, институдай багшанар түгэсхэгшэдые халуунаар амаршалан, залуу үетэниие һурган хүмүүжүүлхэ хэрэгтэнь, мүн өөһэдынь ажабайдалда зол жаргал хүсэн юрөөгөө.

Дээдэ эрдэмтэй багшанар болоһон залуу мэргэжэлтэд өөһэдынгөө хүмүүжүүлэгшэдтэ баяр баясхалан хүргэжэ, тэдэнэй габьяата һайхан хүдэлмэридэнь, ажабайдалдань амжалта хүсэбэ. Тиигээд энэ олоһон эрдэмээ бодото ажал дээрэ бэелүүлэн, арад зоной гэгээрэл болбосоролой хэрэгтэ эрдэм шадабаряа зорюулха байһанаа мэдүүлһэн байна.

Зураг дээрэ: институдай проректор М. Н. Мангадаев Тамара Коасиковада диплом барюулжа байна.

Н. ЕФИМОВЭЙ фототекст.

БРУМЕЛЬ ДАХИНАА ХАРАЙНА

МОСКВА. (ТАСС). Профсоюзуудай Бүхэсоюзна юһэдэхи спартакиадада дээдэ һургуулинуудай студентнэрэй дунда мүрысэхэдөө, Валерий Брумель эдир пионернүүдэй стадион дээрэ 206 сантиметр үндэрые харайжа, гурбадахи һуурида гараба. 209 сантиметр үндэрые дабаһан Ва- Скворцов мүрысөө- зүйлөөр эрхимлээ.

Ленинград хотын- лөөлэгшэ Марина - рова 200 метрэй даб- урилдаанда 27,3 секу- харуулжа, орон соо- ша оной спортивна эрхим дүн туйлаба.

ХИЛЫН СААНАҺАА

ТЕЛЕФОН ★ ТЕЛЕГРАФ ★ РАДИО

Ленинэй ойн хүндэлэлдэ

ТОКИО. (ТАСС). В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулан бэелүүлэгдэхэ программые Японой социалис партиин Центральна гүйсэдхэхэ комитет һайшааба. Энэ программа дүүргэлтэ болгохын тула оронойолониитын элдэб эмхинүүдтэй хамта тусхай комитет байгуулагдахань.

Хэмжээ ябуулгануудай түсэбэй ёһоор, байгша оной октябрь соо политикын ба экономикын асуудалнуудаар совет, япон эрдэмтэдэй хуралдаан Японд зарлагдахаар хараалагдана. Тэрэшэлэн япон ба совет эрдэмтэдэй лекцинүүд уншагдаха байна. Оронoй элдэб городуудаар Ленинда зорюулагдаһан фотовыставкэнүүд эмхидхэгдэхэ.

В. И. Ленинэй түрэһэн үдэр — апрелиин 22-то оронoй ниислэл Токио хотодо тусхай суглаан үнгэргэгдэхөөр хараалагдана.

Прагада ехэ зүблөөн болобо

ПРАГА. (ТАСС). Бүхы гүрэн доторхи арадай милициин областной штабуудай начальнигуудай зүблөөн Прагада болобо.

Энэ зүблөөндэ ЧССР-эй арадай милициин командалагша Г. Гусак, Чешскэ Социалис Республикадахи арадай милициин командалагша Л. Штроугал, Словакиин Социалис Республикадахи арадай милициин командалагша Ш. Садовский гэгшэд хабаадаа.

Арадай милициин тон шухала зорилгонууд зүблөөн дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһэн, КПЧ-гэй ЦК-гай хүдэлмэри тухай мэдээсэл соносогдоһон байна. ЧТК-гай дамжуулһанай ёһоор, энэ зүблөөн орон доторхи мүнөөнэй байдал сэгнэлгын талаар адли һанал бодолтой байһыень харуулаа. Урдахи зорилгонуудаа партиин хүтэлбэри доро дүүргэхээр арадай милициин бэлэн байһыень элирхэйлээ.

Италидахи политическэ байдал тухай

РИМ. (ТАСС). Һара шахуу сагай урда тээ тушаалһаа бууһан М. Руморой кабинедые һэлгэхэ шэнэ правительство ямар гуримаар байгуулха тухай асуудал зүбшэн хэлсэһэн христианско-демократическа партиин хүтэлбэрилэгшэдэй заседани дүүрэө. Гансал христианска демокрадуудһаа бүридүүлжэ «нэгэ зүһэнэй» правительство байгуулха гэһэн шиидхэбэри 20 хүнэй дуугаар (15 хүн арсаа) консервативна олонхид баадхаһан байна.

Гэхэ зуура, ХДП-гэй хүтэлбэрилэгшэдэй иимэ шиидхэбэри гаргаһанай һүүлээршье Италидахи правительственна кризис хүсэд зайсуулагдаагүй гэжэ нютагай шэнжэлэгшэд бэшэнэ. Парламентда гансал христианска демокрадуудай зүгһөө дэмжэгдэхээр хараалдаг правительствын хэр удаан байхань мэдэгдэнэгүй.

У. Танай түлөөлэгшын мэдээсэл

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Дүтын Зүүн зүгтэхи ООН-ой сэрэгэй адаглагшадай бүлэгэй толгойлогшо генерал О. Буллиин захиралтаар адаглалгын гурбан пункт «саг зуура» хаагдаа гэжэ ООН-ой генеральна секретариин түлөөлэгшэ мэдээсэбэ. Тус түлөөлэгшын хэлэһэнэй ёһоор, адаглагшадай аюулгүй байлга хангаха «зохисотой арга боломжын» үгы байһанһаа уламжалан иимэ хэмжээн абтаһан болоно.

Урда тээнь мэдээсэгдэһэнэй ёһоор, тиимэ пунктнуудай нэгэндэ ООН-ой сэрэгэй адаглагша, Швециин майор Р. Плейн хосорһон байгаа.

Сальвадорой министрэй мэдүүлгэ

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Гондурасһаа сэрэгүүдээ гаргаха һанаатай байһан тухайдаа Сальвадор соносхобо. Сальвадорой гадаадын хэрэгүүдэй министр Франциско Хосе Генерро гэгшэ Америкын гүрэнүүдэй эмхиин июлиин 29-нэй онсо яаралтай заседаниин һүүлээр иигэжэ мэдүүлээ.

Американска мэдээсэлэй агентствэнүүдэй дамжуулһанай ёһоор, ээрхэт түримхэй гүрэн гэжэ соносхохо, экономическа ба дипломатическа хэмжээнүүдээ абахабди гэжэ ОАГ-ай заһанай һүүлээр Сальвадор тиимэ юумэ хэхэ бэатай болоһон байна.

США-гай президент Бангкок ба Сайгондо хүрэбэ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Азиин оронуудаар аяншалхаяа гараһан США-гай президент Р. Никсон Таиландда эгээн удаан тогтоо. Эндэ гурбан хоногто байба.

Таиланд гансашье СИАТО-гоор бэшэ, мүн хоёр талын сэрэгэй хэлсээнүүдээр США-тай холбоотой юм. Вьетнам арадта эсэргүү ээрхэг түримхэй дайндань горитой үүргэ дүүргэдэг США-гай авиационно зургаан базала Таиландын газар дээрэ байдаг.

Американ хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, Никсон Вьетнамдахи дайн тухай; Америкын, Таиландын хоорондохи хоёр талын харилсаан тухай асуудалнуудые Таиландын хүтэлбэрилэгшэдтэй зүбшэһэн байна. Таиландахи США-гай баазануудые удаан саг соо үлөөхэ һэдэлгэ — Американска дипломатиин зорилгонуудай нэгэн болоно.

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Азиин оронуудаар аяншалжа ябаһан США-гай президент Р. Никсон июлиин 30-да Бангкогһоо Сайгон ерэө. Сагаан байшангай тунхаглаһан аяншалгын программа соо Америкын президент Урда Вьетнам ошохо гэжэ хараалагдаагүй байгаа.

Информационно агентствэнүүдэй мэдээсэһэнэй ёһоор, США-гай президентын аюулгүй ябалга хангахын тула Сайгондо тон шанга хэмжээнүүд абтаа. Полициин 8 мянган сагдаанар жагсаагдаһан байна. Эдээндэ туһалхын тула парашютистнүүдэй отрядууд эльгээгдээ. Сэрэгэйхид Сайгоной Таншонят гэжэ аэропортын райондо ябаһан бүхы автомашинануудые нэгжээ.

Замбуулинай ба дэлхэйн асуудалнууд

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Хьюстондохи тусхай лаборатори соо космонавтнар Армстронг, Олдрин, Коллинз гэгшэдэй карантин гаража байхадань, эндэхи политическэ ба ниитын ажал ябуулагшад «Аполлон-11» онгосын һарада хүрөөд бусаһан аяншалгатай дашарамдуулан, дэлхэйн зорилгодо анхаралаа ходо хандуулжа байнхай гэжэ американ хэблэл бэшэнэ. «Нью-Йорк Пост» газетэ редакционно статья соогоо иигэжэ дурдана: «Аполлонуудай» программа бэелүүлхын тула найман жэл, хэдэн миллиард доллар, хүдэлмэриин хэдэн триллион саг, айхабтар орёо технологи хэрэгтэй болоһон байха».

Аэронавтикын ба замбуулинай дайдые шэнжэлхэ национальна управлениин (НАСА) сэгнэһэнэй ёһоор, «Аполлон-11» онгосын ниидэлгэ 350 миллион долларой сэнтэй, һүүлэй 10 жэл соохи замбуулинай программын гаргаша 24.997 миллион долларой хэмжээтэй болоо. Энэнь «Нью-Йорк Таймс» газетын шэнжэлэгшэ Френкелэй тэмдэглэһэнэй ёһоор, социальна тэдхэлгэдэ, гүрэнэй бусад түхэлэй туһаламжада жэл бүри гаргагдадаг бүхы мүнгэнһөө гурба дахин ехэ, гэгээрэлэй хэрэглэмжэдэ жэл бүри табигдадаг мүнгэ зөөриин хахадтай тэн байна.

НАСА-гай хүдэлмэрилэгшэдэй тоолон бодоһоной ёһоор, дурсагдаһан бүхы гаргашануудай 95 процентнь замбуулинай шэнжэлгэнүүдые хэхэ американ программатай холбоотой арбаад корпорациин һабарта ороһон, тиин тэдэнэй эздые нилээд баяжуулһан байна. Гэхэ зуура, олон шэнжэлэгшэдэй мэдээсэһэнэй ёһоор, социальна тон хэсүү асуудалнууд тус орон дотор шиидхэгдэнэгүй.

Һүүлэй үдэрнүүдтэ политическэ хэдэн олон мэдээжэ ажал ябуулагшад, тэрэ тоодо сенаторнууд Яуделл, Проксмайр, Мэнсфилд, Э. Кеннеди гэгшэд, һүрэг ехэ мүнгэ зөөриин табигдадаг зорилгонуудай алиниинь түрүүшын ээлжээндэ шиидхэхэ тухай дахин хаража үзэхэ эрилтэ табина. Тон үнэтэй хэмжээ ябуулганuудые замбуулинда бэелүүлжэ эхилхэһээ түрүүн орон доторхи асуудалнуудаа — үлэсхэлэн хооһон байдал, гэр байрын дутагдал, үгытэй ядуу байдал зайсуулха ба гэгээрэлэй асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэ США гол анхаралаа хандуулха ёһотой гэжэ сенадтахи демокрадуудай удамаршa Мэнсфилд мэдүүлбэ. Проксмайрай һанамжын ёһоор, «доройтолго, сошордолгоһоо городуудаа хайшан гэжэ абарха, үбшэн, үтэлһэн хүнүүдтэ медицинскэ туһаламжа үзүүлхэ, улам ехэ боложо байгаа сэрэгэй гаргашануудай хохидол хойшолонгһоо сүлөөрхэ» тухай США түсхын түрүүн бодожо үзэхэ ёһотой байна.

ЭЛДЭБ ҺОНИН

✦ 1497 ондо Германида баригдаһан сурхай 267 жэл соо амиды байһан. Тэрэнэй һэрбээдэ хадаһан сахариг дээрэ иигэжэ бэшээтэй байгаа: «1230 оной октябриин 5-да Фридрих-II хаанай гараар энэ нуурта табигдаһан түрүүшын загаһан мүнби».

✦ Эрдэмтэн Зельванд гэгшэ 1792 ондо сахаригтай нашан бүргэд бэлэг абаһан гэхэ. Тэрэ сахариг дээрэнь: «Англи уласын үндэр түрэлтэ хаан Яков. 1610 он».

✦ Галапагос аралнуудһаа асарагдаһан мэлхэй Лондоной ан амитанай саад дотор 175 жэл соо амиды байһан түүхэтэй.

Ута наһатай амитад тухай иимэ һонин мэдээсэлнүүд элитэ геронтолог, профессор Г. Пицкелаури гэгшын суглуулжа һаяшаг хэблэн гаргаһан «Ута наһа эдлэлгын ба хүгшэрэлгын шухала асуудалнуудта Н. Тархнишвилиин оруулһан нэмэри» гэһэн гаршагтай монографи дотор дурсагдаһан байна.

Ургамалнуудай аймагай зарим модоной ан амитанһаа бүришье ута наһатай байдаг тухай һонирхолтой мэдээнүүдые тэрэ эрдэмтэ дурдана. Жэшээлхэдэ, Францида 2000 жэл соо ургаһан дуб модон бии. Крымдэ, Балаклава шадар ургаһан һамарта модоной наһан олон мянган жэлээр тоологдоно. Мүн хасуури — 700, кипарис — 1500, хуша модон 2000 жэл хүрэтэр ургадаг байна.

Модонууд соонһоо эгээл ахамад наһатайнь — баобиб гэжэ модон болоно. Тэрэнэй наһанай хэмжээн — 5000 жэл. Африкын Гран-Газиртвес гэжэ тосхоной оршондо ургажа байһан баобиб модоной хүнды дотор 200 хүн багтадаг байһан гэхэ.

Ю. ГОЛЬДМАН.
(ТАСС).

Тбилиси.

ОКИНАВАДА ОЛОНОЙ МИТИНГ БОЛОБО

ТОКИО. (ТАСС). «Химическэ, бактериологическа ба ядерна зэбсэгүүдые Окинаваһаа дары гарган зайсуулха!», «Окинаваһаа США-гай сэрэгэй баазануудые, япон-американ аюулгүйн договор усадхаха!» гэһэн эрилтэнүүдтэй митинг июлиин 29-эй үдэшэ Нахада (Окинава) болоод, 5 мянган хүн хабаадаһан байна.

Ээмдэгшэд хохидолдо ороно

КАИР. (ТАСС). Араб оронуудтай буудалдаа болюулһан хилые зүбшуулан, Израилиин сэрэгэйхид харата ябуулгануудые хэһэн зантаараа.

ОАР-ай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй түлөөлэгшын коммюникедэ үндэһэлэн МЕН агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор Порт-Тауфик, Деверсуар ба Эт-Тинын районуудта египед сэрэгүүдэй эзэлжэ байһан газарые израиль самолёдууд июлиин 28-да добтолоо.

Египедэй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй зенитнэ артиллери урдаһаань буудажа, Порт-Тауфик шадар «скайхок» түхэлэй нэгэ самолёдые буудажа унагаагаа.

„ПРАВДА БУРЯТИИ" МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Депутадуудай шиидхэхы үүргэ» гэһэн түрүү бэшэг. «Кабанский» совхоздо тэжээл бэлэдхэлгын ябаса тухай А. Рыжковой корреспонденци. РСФСР-эй Верховно Соведэй сессиин материалнууд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Агуу багшын алдарта ойн урда тээ профсоюзуудай дүүргэхэ дайшалхы зорилгонууд» гэһэн гаршаг доро облпрофсоведэй пленумэй материал.

Гурбадахи хуудаһанда: РСФСР-эй Верховно Соведэй сессиин материалнуудай түгэсхэл. Хилын саанаһаа абтаһан ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: спортын һонин. «Урдань — ехэ ажабайдал» гэһэн А. Ефимовэй фоторепортаж. Соносхолнууд.

СЭНХЭ- ЭКРАНУУД-

18 часһаа мино- минутаһаа «Хүдөөгэй- гэһэн дамжуулга. 19 - ойрын һонин. 19.15 «Шиниин үетэн нүхэд- луушуулда зорюулаг- жуулга. 19.45 мин- жэмтэ кроссворд. 20.2- «Партийна ажабай- дамжуулга. 21.05 «Живет такой парень» һайханай фильм.

Редактор
Ц. Ц. ЦИ-

ТООЛОН БҮРИДХЭЛГЫЕ ОНЬҺОЖОРИ- УЛААН-ҮДЫН ТЕХНИКУМ 1969-70 О- ҮДЭРЭЙ ОТДЕЛЕНИДЭ ОРОЖО- ҺУРАХЫЕТНАЙ УРИНА

Найман жэлэй гү, али дунда һургуули дүүргэһэн, - хүсөөдүй хүнүүд ород хэлээр (диктант), математика- үгөөр) экзамен барибал, 8 жэлэй һургуули дүүргэг- хэлэн ба литературaар (сочинени), математикаар (а- экзамен амжалтатайгаар барибал, техникумдэ абтажа б-

8 жэлэй һургуули дүүргэһэн хүнүүд 3 жэл 6 һар- һургуули дүүргэгшэд 2 жэл 8 һарын туршада һураха.

Экзаменгүйгөөр тус техникумдэ абтаха гэбэл:

а) 8 жэлэй һургуули дүүргэхэдээ һайшаалай - шагнагдаһан гү, али дунда һургуулиие дүүргэхэд- (мүнгэн) медальда хүртэгшэд;

б) болзорһоо үлүү алба хэһэн сэрэгэй - (СССР-эй Зэбсэгтэ хүсэнүүдтэ, СССР-эй Министрнүү- дэй дэргэдэхи гүрэнэй аюулгүйе сахиха комитедэй ор- СССР-эй Доторой хэрэгүүдэй министерствын органуу- хэжэ байһанаа үбшэнэй шалтагаанаар гү, али штат х- тудажа сэрэгэй албанһаа табигдаһан, сэрэгэй алба хэ- һоор 2 жэлэй турша соо документнүүдээ тушааһан -

Техникумдэ орогшод директорэй нэрэ дээрэ мэдү- хэдөе, иимэ документнүүдые хабсаргаха ёһотой:

а) һургуули дүүргэһэн тухай документ (гэршэлгэ- аттестат).

б) автобиографи.

в) ажалай дэбтэр соонһоо абтаһан буулгабаря (- байһан хүнүүд).

г) № 286 формын медицинскэ справка.

д) 3х4 хэмжээнэй 4 фотокарточка.

1. Тоо бүридхэл ба тоолон гаргаха хүдэлмэри онь- ха талаар техник-проектировщигуудые:

2. Промышленна тоо бүридхэлгын бухгалтернууды- кум бэлдэхэ байна. Юрэнхы гуримаар стипенди - Августын 15 хүрэтэр документнүүдээ тушаажа болох- Холын районуудһаа ерэгшэд хамтын байраар ханга-

Улаан-Үдэ, Жердевэ үйлсэ (ноонһо угаадаг фабр- дар) гэһэн адресаар хандахада болохо.

Манай адрес, телефону-

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактор- приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. ре- 82-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретар- отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйств- 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышле- строительства — 61-35, советского строительства и быт- культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67- формации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, - бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати п- те Министров БурАССР.

Н-04659. Зак. № 798.